

West-Vlaanderen

Werkt

De polsslag van de
West-Vlaamse economie

2-3 2021

Brugge, Provincie West-Vlaanderen - 02-03-2021 - Driemaandelijkse jaargang 63 - Afgifternaam: Brugge Masspost - Mail P209117 - Foto: radee, Konink Leopold III-laar 31, 8200 Brugge

Kennisregio
West-Vlaanderen

west-vlaanderen
de gedreven provincie

Bedrijfsgrond gezocht?

**Ontdek onze
kwalitatieve en
duurzame
bedrijventerreinen.**

Als ervaren beheerder en ontwikkelaar helpen wij u in uw zoektocht naar het ideale bedrijventerrein.

Ontdek ons aanbod

Zoek uw bedrijventerrein in meer dan 20 interessante locaties in West-Vlaanderen. Surf snel naar wvi.be en ontdek er alle info.

www.wvi.be

West-Vlaanderen Werkt

2-3 2021 - jaargang 63

09

Ouverture

04 Welkom in kennisregio West-Vlaanderen

In de kijker

06 CoMoveIT pakt uit met intelligente rolstoelbesturing

Naarstige plekken

08 Waregem-Zuid is exponent van economische groei van de paardenstad

Ondernemen begint met een droom

09 Tina Fabry, communicatie- en marketingbureau Proud Mary

11-56 Themakatern

Kennisregio West-Vlaanderen

12 West-Vlaanderen: een 'world class' kennisregio?

16 Coöperatieve innovatie heeft nog veel ontgonnen potentieel

19 Innovatie-inspanningen gaan langzaam vooruit

21 Wie zijn de West-Vlaamse innovatiekampioenen?

25 TREMEC: O&O-centrum oogst serieproductie

27 Barco zet sterk in op onderzoek en ontwikkeling

30 POM West-Vlaanderen als partner in kenniscreatie

32 Concordia Textiles verzet de bakens

36 VIVES brengt kennis en innovatie dichtbij

37 Sowepo & VIVES samen in de bres voor voedingsoptimalisatie

40 Onderzoeksactiviteiten van Howest groeien gestaag

41 PiliPili Productontwerp nv uit Kortrijk

44 Een blauwe community voor de Noordzee - UGent

46 Transversale onderzoeksthema's in opmars - KU Leuven
Campussen West-Vlaanderen

48 M-Group: mechatronica op de wereldkaart

50 KennisWest: correct informeren is belangrijke opdracht

53 Inagro - Agrotopia: innovatieplatform glastuinbouw

55 VLIZ: Revolutie in zeerobotica

58 VEG-i-TEC is smaakmaker voor de voedingssector

59 Food Innovation Park in de steigers

Innovatie in de kijker

61 Innovatie blijft ook na 200 jaar cruciaal voor Verstraete.team

64 **Colofon**

19

57

Projecten rond onboarding

SBM (onderdeel van de Syntra West Groep) is dé kennis- en businesspartner voor bedrijven. Dat gaat verder dan het geven van opleidingen. In nauwe samenwerking helpt SBM bedrijven om hun interne kennis op peil te houden en hun business optimaal te laten groeien. Meer uitleg door **Johan De Neve**, algemeen directeur Syntra West.

Tekst: Joris Hendrickx \ Illustratie: Storyset.com

“Onze standaardopleidingen rollen we in heel Vlaanderen uit. Op jaarbasis geven we zo’n tweeduizend opleidingen die zich richten op alle mogelijke bedrijfsdivisies: management, HR, marketing, operations, productie, transport en logistiek,

verkoop, informatica, noem maar op. Zo tillen we deze naar een hoger niveau. Onze in-house oplossingen focussen op specifieke uitdagingen waar een bedrijf mee worstelt. Het unieke voordeel van onze organisatie is dat we deze individuele ondersteuning interdisciplinair kunnen aanbieden. Onze gespecialiseerde business developers werken nauw samen om de beste oplossing te kunnen aanbieden, zodat onze klanten klaar zijn voor de uitdagingen van de toekomst. We onderscheiden drie domeinen van in-house ondersteuning.”

Een overzicht.

Onboarding

“Door de schaarste aan talent krijgt onboarding steeds meer aandacht. Bovendien wil men dat steeds meer gedigitali-

seerd doen. Vanuit SBM hebben we hierin dan ook sterk geïnvesteerd met onder andere het opzetten van een gespecialiseerde afdeling. Die cel heeft al onboardingprojecten opgezet met bijvoorbeeld virtuele rondleidingen in het bedrijf, zodat nieuwe medewerkers op de eerste dag minder stress hebben en meteen maximaal kunnen worden ingezet. Maar ook het aanreiken van microlearningmomenten via de smartphone is mogelijk.”

Upskilling

“Upskilling kadert onder meer in de snelle technologische vooruitgang. Nieuwe procedures en machines of bijvoorbeeld nieuwe software vergen een update van de skills van de bestaande mensen. Via trainingen kunnen wij hen bijspijkeren, zodat ze terug op het juiste niveau zitten. Zo trinden we het afgelopen jaar tal van mensen rond het gebruik van Teams en Zoom om intern en extern contact te houden.”

Reskilling

“Door het grote tekort aan technische talenten krijgen bedrijven hun vacatures niet ingevuld. Daarom hebben we een proces ontwikkeld om interne medewerkers te screenen op technische afiniteiten. Als die worden gevonden, kan het bedrijf samen met de werknemer beslissen om deze een reskillingtraject te laten doorlopen. De werknemer kan zo doorgroeien binnen het bedrijf, voelt zich meer gewaardeerd en wordt mogelijk zelfs een ambassadeur.”

Welkom in Kennisregio West-Vlaanderen

Brexit, COVID-19, arbeidsmarktkrapte: onze provincie krijgt op socio-economisch vlak bijzonder veel uitdagingen te verwerken. Met een typische West-Vlaamse weerbaarheid worden die uitdagingen telkens weer omgezet in evenveel opportuniteiten. Cruciale motor daarbij is kennis, naast menselijk kapitaal ons kostbaarste goed. Een themakatern over de 'Kennisregio West-Vlaanderen' was dan ook een evidente keuze.

Kennis opbouwen, delen en valoriseren: al meer dan tien jaar lang maakt het provinciebestuur samen met zijn provinciale diensten en agentschappen systematisch werk van een duurzame kennisstrategie. Die strategie steunt op een aantal heel bewuste keuzes. De uitdagingen zijn immers groot en de middelen schaars.

Een eerste belangrijke keuze vormt het **vertrekken van de sterktes** van onze economie. We hebben een aantal uitzonderlijke troeven. Het robuuste agrovoedingscomplex, de blauwe economie die in volle expansie is, de textielindustrie die zichzelf heruitgevonden heeft, ...: het zijn sterkhouders die onze welvaart en welzijn vooruit stuwen.

In plaats van breed te investeren doen we daarom aan slimme specialisatie: we concentreren onze inspanningen in deze sterkhouders. Nieuwe opleidingen, extra onderzoeksmiddelen, state of the art wetenschapsparken, ... worden er stuk voor stuk op geënt. In dit themakatern vind je een aantal schitterende voorbeelden, zoals het Food Innovation Park in Roeselare.

Een tweede belangrijke keuze vormt onze **geïntegreerde benadering**. Het provinciebestuur is één actor in een complex samenspel van andere bestuursniveaus, bedrijven, academische instellingen en uiteraard de West-Vlaamse burgers. De Provincie is uitstekend geplaatst om afstemming en samenwerking tussen al deze actoren te faciliteren. Deze lijn wordt al jaren uitgezet. Zo bundelen we met TUA West, de Technische Universitaire Alliantie voor economische transformatie, de krachten met de hogescholen en universiteiten die in West-Vlaanderen actief zijn.

Ook in deze geïntegreerde benadering van Kennisregio West-Vlaanderen, vertrekken we telkens van de sterktes. Lokale besturen, Vlaanderen of Europa, privéspelers, academische instellingen: elk van de actoren doet een inbreng vanuit de eigen expertise en kernwerking. Enkel waar de Provincie de meest aangewezen actor is, neemt ze zelf het voortouw. In het stimuleren van coöperatieve innovatie bijvoorbeeld, zoals POM West-Vlaanderen doet, of in het neutraal en laagdrempelig bundelen en ontsluiten van gegevens over West-Vlaanderen, zoals het provinciale Kenniscentrum West doet.

Het themakatern dat u in handen heeft, is trouwens één van de realisaties van Kenniscentrum West. Het is onze opdracht om van West-Vlaanderen een kennisregio te maken. Het artikel van Nelson is een startnota met bouwstenen om verder op te werken. We nodigen u graag uit om via dit katern kennis te maken met de veelzijdige aspecten daarvan.

Jean de Bethune

Gedeputeerde voor Economie, Streekontwikkeling, Ondersteuning Hoger Onderwijs en Beleidsondersteunende dataverzameling
Voorzitter van POM West-Vlaanderen en TUA West

CoMoveIT pakt uit met intelligente rolstoelbesturing

Jan Bart Van In, hoofdredacteur

Drie onderzoekers van KU Leuven Campus Brugge, een collega uit Leuven en drie West-Vlaamse managers, bundelen hun krachten rond de lancering van CoMoveIT bv. Deze eerste spin-off van de Brugse ingenieursschool van KU Leuven pakt uit met een topinnovatief rolstoelbesturingssysteem dat gebruikmaakt van sensoren en artificiële intelligentie.

Elektrische rolstoelen worden doorgaans bestuurd met een joystick maar voor sommige gebruikers, zoals mensen met een hersenverlamming, is dit fysiek niet mogelijk. Voor hen brengt KU Leuven-spin-off CoMoveIT een slim rolstoelbesturingssysteem op de markt dat gebruikmaakt van sensoren en artificiële intelligentie om onwillekeurige bewegingen van de gebruiker te herkennen en te compenseren. Deze innovatie ontsproot uit het jarenlange onderzoekswerk van professor **Elegast Monbaliu** binnen de onderzoeksgroep Neurorevalidatie van het Departement Revalidatiewetenschappen van KU Leuven Campus Brugge. **Elegast Monbaliu**: "Ons product CoMoveIT Smart heeft een hoofd-voetbesturingssysteem met sensoren en maakt gebruik van artificiële intelligentie. Doordat ons systeem zich continu aanpast, kunnen ook gebruikers met complexe bewegingsstoornissen een elektrische rolstoel bedienen. We kunnen deze groep rolstoelgebruikers dus meer autonomie, participatie en levenskwaliteit geven." Oostendenaar Monbaliu deed beroep op twee van zijn collega's, **Sotirios Gakopoulos** en Bruggeling **Hans Hallez** van het Departement Computerwetenschappen van KU Leuven Campus Brugge, voor de vereiste softwareontwikkeling. Zij stappen ook aan boord bij CoMoveIT als medevennoten, samen met **Jean-Marie Aerts**, hoogleraar Bio-ingenieurswetenschappen en voorzitter van het Departement Biosystemen bij KU Leuven. De vier wetenschappers worden versterkt met drie ervaren West-Vlaamse managers:

v.l.n.r.: Frederik Vervenne, Elegast Monbaliu & Sotirios Gakopoulos

financieel expert **Bart Pannier** uit Izegem (Adfisc bv), bedrijfsadviseur

Luc Kindt (voorzitter raad van bestuur) uit Torhout en **Frederik Vervenne** uit Roeselare. Deze laatste, die optreedt als CEO van de start-up, was eerder aan de slag bij Barco en Xeikon en was tot begin dit jaar managing director bij **Summa nv** uit Gistel, fabrikant van snijmachines voor de grafische industrie, dat recent is overgenomen door Ergo Capital.

Hoe zit het businessmodel van CoMoveIT in elkaar?

Elegast Monbaliu: "Voor de verkoop zal CoMoveIT samenwerken met gespecialiseerde rolstoeladviseurs zoals VIGO nv. Ons bedrijf voorziet dus zelf geen rechtstreekse verkoop van het product aan eindgebruikers. Ons rolstoelbesturingssysteem kan snel en eenvoudig op het merendeel van de elektrische rolstoelmodellen geïnstalleerd worden. De rolstoelverstreker levert ook de adequate dienst na verkoop aan de eindgebruikers. Daarnaast levert CoMoveIT een certificatietraining aan

de rolstoelverstreker en de therapeuten zodat ons product op correcte wijze en voor de juiste doelgroep wordt aangewend. CoMoveIT Smart beantwoordt aan de basisnood van een specifieke populatie. We spreken toch van tienduizenden mensen in Europa. Voor grote rolstoelfabrikanten is dit een nichemarkt, wat er voor zorgt dat een investering in onderzoek en ontwikkeling voor hen onvoldoende doorweegt. Dat neemt niet weg dat de interesse in het product er wel is. We gaan dan ook voor een nauwe en positieve samenwerking met de fabrikanten. De meerwaarde van ons systeem voor hen is de mogelijkheid om ook voor deze klantengroep nu elektrische rolstoelen te voorzien, wat voordien nauwelijks het geval was." CoMoveIT start in België maar voorziet snel export naar de buurlanden en de rest van Europa. De prille onderneming vond onderdak in de recent gelanceerde incubator **Brugge.inc** aan het treinstation in Brugge.

www.comoveit.com

Waregem-Zuid is exponent van economische groei van de paardenstad:

Verbeterde ontsluiting wordt enorme troef

Bart Vancauwenberghe, freelancejournalist

“Het gaat goed met de Waregemse economie en dat is een zegen die ook voor beperkingen zorgt”, aldus Kristof Chanterie, schepen van economie. “Vrije ruimte is nog nauwelijks te vinden, tenzij via reconversie van bestaande panden. Ook daarom wordt de komst van het extra bedrijventerrein Blauwpoort erg belangrijk.” Een andere zone, Waregem-Zuid, draait intussen op volle toeren. De nieuwe parkmanager Isabel Gruwez wil de bedrijven uit die zone nog intenser laten samenwerken, onder meer op vlak van de circulaire economie.

Zoals wel meer Zuid-West-Vlaamse entiteiten, is Waregem van oudsher een textielbastion. De lokale economie kreeg een forse dreun toen die markt op apegapen lag, maar herstelde zich wonderwel. “De prima ontsluiting speelt ons zeker in de kaart”, legt **Kristof Chanterie, schepen van economie**, uit. “De nabijheid van de Leie is cruciaal voor ondernemingen in onze deelgemeenten Beveren-Leie, Desselgem en Sint-Eloois-Vijve, die via die waterweg grondstoffen en afgewerkte producten kunnen transporteren.”

Hernieuwde populariteit

Ook het spoorwegstation en de eigen afrit aan de E17 zijn van goudwaarde. “Het heeft ervoor gezorgd dat veel bedrijven, zoals groeibedrijf **TVH**, zich hier zijn komen vestigen, waardoor werknemers die vroeger in textielfirma’s

werkten, vlot een andere job vonden. Overigens is lang niet alle textiel hier verdwenen. **Concordia Textiles** herpakt zich sterk via moderne toepassingen, terwijl **Flanders Weavers** en **McThree Carpets** meesurfen op de golven van de hernieuwde populariteit van tapijten. Die zijn sinds de start van de coronacrisis, waarin veel mensen investeerden in een beter interieur, opnieuw erg in trek.” Sinds Chanterie in 2007 schepen werd, zag hij de economie in Waregem enorm evolueren. “Ten eerste hebben we een twaalfstal bedrijventerreinen, waarvan **Waregem-Zuid** wellicht het belangrijkste is. Die zone heeft, net als andere bedrijventerreinen, aan bestaande ondernemingen veel mogelijkheden tot uitbreiding geboden. Met de komst van kantorencomplexen zoals **E17 West** en **Waregem Business Park (ION Real Estate)** is ook voor dienstenbedrijven

een belangrijke leemte opgevuld. Ook op de site **Waterfront**, waar twee woontorens komen, is recent een kantoorgebouw geopend. Nu op die site ook het gloednieuwe **Parkhotel** de deuren heeft geopend, creëren we extra mogelijkheden voor zakenreizigers die in de buurt willen overnachten.” Daarnaast heeft Waregem fors ingezet op **stadskernvernieuwing**. “De beste voorbeelden daarvan zijn de al gerealiseerde Zuidboulevard en de renovatie van **Het Pand**, waarin we 17,5 miljoen euro pompen. De afbraakwerken zijn zo goed als voltooid. We hopen het vernieuwde winkelcentrum het weekend voor Waregem Koerse 2022 te kunnen openen. Ook de winkelstraten, de horecazaken én de bevolking zullen de vruchten plukken van die moderniseringsgolf.”

De renovatie van het winkel- en kantorencomplex Het Pand is één van de zichtbepalende ingrepen in het stadsweefsel van Waregem

renderfoto stadsbestuur

Ontwikkeling Blauwpoort

De medaille heeft ook een keerzijde: bedrijven die zich in Waregem willen vestigen, moeten vaak veel geduld koesteren. "In dat opzicht is het essentieel dat de site Blauwpoort (aan de andere kant van de E17) eindelijk mag ontwikkeld worden. Leiedal is volop bezig met de eerste administratieve voorbereidingen. Het is onmogelijk een timing te plakken op wanneer we daar effectief bedrijvigheid zullen zien. In elk geval is de interesse nu al enorm. Helaas is het wel de laatste vrije zone die we als bedrijventerrein kunnen benutten."

5.040 arbeidsplaatsen

Industriezone Waregem-Zuid is met zekerheid een van dé motoren van de lokale economie. Ze werd destijds mee opgericht door de toenmalige GOM (Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij). Deze zone omvat de industriezones Brabantstraat-Vijverdam en Flanders-Field. Momenteel hebben zich daar 61 ondernemingen gevestigd, waarvan 14 grote bedrijven zoals TVH, Concordia Textiles, Renson, Cras, Stas en Callens. Alles samen verdienen 5.040 mensen er hun brood. Begin 2012 stond een elftal bedrijven aan de wieg van de bedrijventerreinvereniging. Intussen is 95% van de aanwezige bedrijven lid. Het dagelijks beheer was tot 1 juli 2021 in handen van Annelies Corne. Sindsdien nam Isabel Gruwez de fakkel over.

Isabel Gruwez: "Via mijn bedrijf Paperbirds ondersteunde ik Annelies al met backofficediensten, ook voor de zone Gullegem-Moorsele. Nu zij met haar gezin naar Frankrijk verhuisde om er een wijndomein uit te baten, neem ik haar taken over. Ik bouwde dus al wat ervaring uit in deze rol, maar heb ook via mijn functie als zelfstandig directeur van de natuursteenfederatie van België en Luxemburg (BNSA) al de nodige kennis over het ondersteunen van leden bij diverse behoeften (bijvoorbeeld op technisch en marketingvlak)."

Kristof Chanterie, schepen van economie en Isabel Gruwez, parkmanager Waregem Zuid: "De meeste ondernemingen hier zijn familiebedrijven en dat versterkt hun voeling met de stad Waregem."

Familiale identiteit

De industriezone herbergt hoofdzakelijk productiebedrijven. "Typerend is hun enorme innovatiekracht en, zeker bij de meeste grote ondernemingen, hun karakter van familiebedrijf. Van de grootste firma's is alleen TVH niet meer volledig in familiale handen. Het versterkt onmiskenbaar hun voeling met deze stad. Renson bouwt nu in de industriezone van Deinze-Nazareth een grote nieuwe site, maar de onderneming staat zeker niet afkerig tegenover extra faciliteiten in de zone Blauwpoort (35 ha groot)", weet Kristof Chanterie. Via de vergaderingen van de raad van bestuur, leerde Isabel Gruwez al de verantwoordelijken van enkele grote bedrijven kennen. Die kennismakingsronde zet ze nu gedreven verder. "Hoe beter ik de identiteit, activiteiten en noden van elk lid ken, hoe meer mogelijkheden om de ondernemingen intenser te laten samenwerken. Dankzij de kennismaking kunnen we elke maand een bedrijf in de kijker zetten op onze sociale media en website. Waarom zou je etiketten in Nederland bestellen als een leverancier gelegen op 500 meter van je site, deze ook kan leveren? Daarnaast behoort het tot mijn takenpakket om groepsaankopen te organiseren en bedrijven met elkaar in

contact te brengen, onder meer via de netwerkmomenten die we één à twee keer per jaar organiseren." Duurzaamheid is alvast een van de thema's die hoog op de agenda staan. "Veel van onze leden hebben daar al afzonderlijk geïnvesteerd, maar we streven ook daar naar partnerships, bijvoorbeeld voor het collectief verzamelen van afvalstromen die voor andere bedrijven interessante grondstoffen kunnen opleveren. Zo blijkt bijvoorbeeld dat slibafval van arduin nuttig materiaal oplevert om raamprofielen mee te maken. We zijn voor dergelijke circulaire projecten de mogelijkheden aan het aftasten, ook voor subsidies."

Waregem in cijfers

- 38.375 inwoners (2020)
- 862 inwoners per km² (2020)
- 14.548 loontrekkenden (2019)
- 3.182 zelfstandigen (2019)
- 593 werkzoekenden (2019)
- 72,7% werkzaamheidsgraad (= werkenden in de bevolking op beroepsactieve leeftijd)
- 5,0% werkloosheidsgraad
- Oppervlakte bedrijventerrein Waregem-Zuid: 210 hectare

Tina Fabry, communicatie- en marketingbureau Proud Mary:

Mensen zijn de drijfveer in alles wat ik doe

Christina Van Geel, Stem & Pen

Communicatie- en marketingvrouw **Tina Fabry** droomde als kind van een leven als turnlerares. Een reis rond de wereld en 80 inspirerende ontmoetingen gaven haar leven een nieuwe focus. Tina werd geen turnster. Ze vond haar roeping in de reclamewereld. In 2012 startte ze haar eigen bureau op: Proud Mary in Roeselare. Door zelfbewustzijn en trots helpt ze zichzelf, haar onderneming en haar klanten groeien.

Tina Fabry: Als kind wilde ik graag turnlerares worden. Turnen en dansen was mijn lang leven. Ik volgde sporthumaniora en toen we op een dag bezoek kregen van de internationale non-profitorganisatie Up With People heb ik samen met een tiental vriendinnen auditie gedaan. Met jonge mensen van

verschillende nationaliteiten een jaar lang de wereld rondreizen en optreden, dat leek me wel wat. Mijn klasgenoten hoorden al snel dat ze niet gekozen waren, ik kreeg niet eens antwoord. "Oei, dan moet ik wel heel slecht geweest zijn", dacht ik. (Lacht) Twee weken later kwam de brief: ik mocht mee!

En zo werd ik ook al vroeg uitgedaagd om te 'ondernemen', want je had een aardige cent nodig om die reis te kunnen maken. Ik heb cinema-avonden en jazzconcerten georganiseerd. Ik heb sponsors gezocht en balpennen verkocht. Ik heb geleerd dat je je handen uit de mouwen moet steken om een droom te realiseren, dat niets vanzelf gaat. Dat zijn kostbare levenslessen. Het avontuur was eigenlijk al geslaagd nog voor ik vertrok.

Het leven is meer dan stoemp met worst

Het was een fantastisch jaar, een rollercoaster van emoties en indrukken. Op een jaar tijd heb ik bij 86 verschillende families gewoond en geleefd, van hele rijke mensen met hun eigen fitnessruimtes en bioscoopzalen, tot gezinnen die zich voor mij het brood uit de mond spaarden. En allemaal hebben ze hun verhalen en hun levenswijsheid met mij gedeeld. Mensen zijn vaak openhartiger tegenover iemand die straks weer weg is. Hun verhalen en inzichten hebben mijn leven mee richting gegeven. Zij hebben me veel mensenkennis bijgebracht.

"De essentie blootleggen van iemand, van een bedrijf, dat is mijn missie. Daarom doe ik wat ik doe."

Tina Fabry

foto Marc Wallican

Ik kan het echt iedereen aanraden: een poosje weggaan van je thuis en ontdekken dat er meer is dan stoemp met worst, dat jouw realiteit niet de enige geldende is. Dat opent je blik voor de rest van je leven.

Up With People gaat over zoveel meer dan enkel optreden en de ster van de show zijn. Het gaat over diversiteit, elkaar leren kennen om elkaar beter te begrijpen. Een gedachte die helaas nog altijd heel actueel is.

Turnpakje aan de haak

Mijn droom om turnlerares te worden is in de loop van dat jaar bijgestuurd. Binnen Up With People zijn er veel mogelijke jobs. Je kan dansen en zingen, maar er zijn ook technische en commerciële jobs. Om de zoveel maanden kan je een andere job kiezen om bij te leren. Ik was vrij snel opgepikt als danseres. Dat was ook een leerschool: durven tonen wie je bent en wat je kan, uit je schulp komen en je smijten. Ik heb er zelfvertrouwen en trots gekweekt. Maar na een tijdje wilde ik meer dan enkel dansen. Zes weken voor de groep arriveerde ben ik naar Roeselare gereisd om alles voor te bereiden. Ik heb er persconferenties gegeven, gastgezinnen en sponsors gezocht. Dat vond ik ontzettend leuk om te doen. Toen heb ik besloten om verder te gaan in PR, communicatie en reclame.

Left a good job in the city

Na mijn studies kon ik onmiddellijk aan de slag bij een reclamebureau in Brugge. Ik heb alle sporten van de ladder beklommen in diverse bureaus doorheen de jaren. Van manasje-van alles over accountant tot uiteindelijk directeur. Maar het was nooit mijn eigen bureau. Het was niet mijn eigen verhaal. Stilaan ging het alsmear meer kriebelen om die eigen visie en missie in de wereld te zetten.

In 2012 heb ik Proud Mary opgericht. Ik ben een echte muzikliefhebber. Ik vond het leuk dat de naam van mijn bedrijf iets met muziek te maken had. Als Tina

en ex-turnster lag een nummer van Tina Turner voor de hand. Proud Mary is een van haar grote successen. Die naam koos zichzelf eigenlijk. "I left a good job in the city, working for a man night and day." Het klopte allemaal. (Lacht)

Maar de echte reden voor die naamkeuze zit dieper. Het is vooral een verhaal van trots, oprechte en authentieke trots. Als je mensen toont dat je trots op hen bent, dan help je hen groeien. En het is maar door zelf trots te zijn op wie je bent en wat je doet, dat je door anderen gezien en gewaardeerd wordt. Vertel je verhaal, draag je waarden uit, toon jezelf en waar je voor staat. Dat is niet 'stoefen', dat is de juiste feiten meegeven.

We hebben in Vlaanderen heel mooie bedrijven en producten maar helaas communiceren ze niet altijd op de juiste, trotse manier. Dat beschouw ik als mijn missie: bedrijven helpen om trotser te communiceren.

Van 'bitch' tot Proud Mary

Zo heb ik van een persoonlijke zwakte een sterkte gemaakt. Van nature ben ik niet iemand die gemakkelijk complimenten geeft. Het moet vooruitgaan. Even stilstaan en zeggen 'goed gedaan', dat zit niet echt in mij. Intussen heb ik me die attitude eigen gemaakt, het is deel geworden van mijn persoonlijke DNA. Maar in het verleden heb ik daarin als chef gefaald. Ik maakte geen tijd voor een babbel of een potje koffie, ik deelde geen schouderklopjes uit. Ik heb ooit een speech gegeven met als titel 'I used to be a bitch and now I am Proud Mary'. (Lacht) Die evolutie als leider heb ik heel bewust gemaakt. Ik heb mezelf daarin helpen groeien.

De trigger was een periode in mijn leven waarin ik weinig trots was op mezelf. Ik ben getrouwd met mijn jeugdvriendje dat me ooit achterna gereisd is toen ik toerde met Up With People. Heel romantisch. (Glimlacht) We hebben

samen drie kinderen gekregen. En toen zijn we gedurende acht jaar gescheiden geweest. Als je je schaamt voor iets wat gebeurd is, dan schiet er niet veel van je over. Dat heb ik toen aan den lijve ondervonden. Je kruipt in je schulp, je wil liefst van al verdwijnen. Dat is niet goed voor je.

Door die ervaring heeft trots voor mij een extra betekenis gekregen. Ik weet wat het is om niet trots te zijn, hoe dat je tekent en beperkt. Dat heeft het leven me geleerd. Intussen ben ik hertrouwd met dezelfde man. En die donkere periode heb ik ter hand genomen en er mijn business van gemaakt. Als ik zo andere mensen vooruit kan helpen, des te mooier!

Oprecht communiceren

Eerlijkheid vind ik ontzettend belangrijk. En dat voor iemand die in de reclame werkt, zeggen mensen soms. Uiteraard! Reclame hoort authentiek te zijn. Met Proud Mary zullen we nooit iets vertellen wat niet waar is. Je geeft er een kwinkslag aan maar het verhaal moet wel kloppen. Als ik met klanten in zee ga, moet ik duidelijk voelen wat hun DNA is. Ik wil communiceren vanuit dat DNA, niet vanuit een verhaaltje dat ik uitvind. Alleen zo kan je oprecht communiceren en onderscheid je je van je concurrent. Anders vertelt iedereen hetzelfde. "Wij bieden goeie kwaliteit en service", jaja dat zal wel, ik mag het hopen. Maar daar vertel je niets nieuws mee. Dat unieke DNA van een bedrijf of product wil ik blootleggen. En als dat lukt... Ik zie soms hoe mensen de tranen in de ogen krijgen, hoe emotioneel ze worden als ze zichzelf plots herkennen in wat ik vertel. De essentie blootleggen van iemand, van een bedrijf, dat is mijn missie. Daarom doe ik wat ik doe.

www.proudmarty.be

Kennisregio West-Vlaanderen

West-Vlaanderen: een 'world class' kennisregio?

Wim Beernaert, CEO Nelson Group

Adviesbureau Nelson voerde in opdracht van het provinciebestuur een onderzoek uit naar de sterktes, zwaktes en ambities van West-Vlaanderen als kennisregio. Een twintigtal key actoren uit kennisinstellingen, het bedrijfsleven en de overheid werden bevroegd. Hierna volgen de eerste bevindingen. Het zijn als het ware bouwstenen om van West-Vlaanderen een unieke kennisregio te maken. Door samenwerking van het provinciebestuur en diverse actoren, wordt daar in de nabije toekomst verder werk van gemaakt.

Wat is een kennisregio?

Een kennisregio wordt gekenmerkt door **vernieuwing**, de **aanwezigheid van technologie** en een **hoog opleidingsniveau** van de werkende bevolking. In een kennisregio wordt een significant deel van de economische groei gecreëerd dankzij 'technische kennis'. Het is een regio waarin de **productiefactor 'kennis'** een steeds belangrijkere plaats inneemt ten opzichte van arbeid, grondstoffen en kapitaal.

Is West-Vlaanderen een kennisregio?

We geven de top tien van de belangrijkste troeven en de grootste uitdagingen weer.

De tien belangrijkste troeven

1. Aanwezigheid van twee universiteiten en twee hogescholen in West-Vlaanderen met zowel onderzoek als onderwijs met een sterke focus op een aantal specifieke unieke opleidingen. Slimme specialisatie is hierbij het uitgangspunt.
2. De zes Fabrieken voor de Toekomst en de daaraan gekoppelde clusters en innovatieplatformen die meespelen in de internationale economie. Ook hier wordt gewerkt volgens het principe van slimme specialisatie.
3. Het West-Vlaamse entrepreneurship. Het West-Vlaamse bedrijfsleven heeft historisch een enorme veerkracht getoond door innovatie en toepassing van nieuwe technologieën.
4. Hogescholen en universiteiten werken steeds beter en meer samen

met het bedrijfsleven. Onderzoek is naast onderwijs een zeer belangrijke pijler voor hen.

5. De aanwezigheid van TUA West waardoor de netoverschrijdende samenwerking tussen de associaties Leuven en Gent geformaliseerd werd.
6. De aanwezigheid van diverse kennisinstellingen die sector- of clustergericht een zeer goede ondersteuning voor het bedrijfsleven leveren.
7. De aanwezigheid en uitbouw van de West-Vlaamse wetenschapsparken in Oostende, Kortrijk en Roeselare.
8. De Provincie en de POM West-Vlaanderen zijn belangrijke katalysatoren voor de kenniseconomie in West-Vlaanderen. Daarnaast beschikt het provinciebestuur met Inagro en het kenniscentrum Toerisme van Westtoer ook over andere eigen belangrijke kenniscentra.
9. Er zijn heel wat onderzoeksfaciliteiten en -infrastructuur aanwezig in West-Vlaanderen.
10. De omgevingsfactoren van West-Vlaanderen (levenskwaliteit, zee, luchtkwaliteit) zijn een belangrijke meerwaarde.

De tien grootste uitdagingen

1. Er wordt veel te weinig grensoverschrijdend gewerkt tussen de diverse clusters (Fabrieken voor de Toekomst).
2. De spin-off en spin-out creatie in West-Vlaanderen is quasi nihil. De laatste jaren is er wel een

beperkt aantal nieuwe initiatieven in deze richting genomen, en het is wel degelijk een speerpunt bij hogescholen en universiteiten.

3. De branding en het imago van West-Vlaanderen als kennisregio ontbreken. Er leeft een soort paradox dat West-Vlaanderen en kennisregio niet samen kunnen gaan.
4. De afwezigheid van een volledige universitaire campus in West-Vlaanderen vormt zeker een belangrijke handicap. Hier wordt echter door de slimme specialisatiestrategie op een zo goed mogelijke manier mee omgegaan.
5. Het aandeel in de publieke onderzoeksbudgetten is veel te laag in West-Vlaanderen.
6. Het aandeel van West-Vlaanderen in buitenlandse investeringen is te laag. Frisse ideeën van buitenlandse bedrijven en nieuwe internationale cultuur zijn nochtans heel belangrijk voor de ontwikkeling van een kennisregio.
7. Het ecosysteem tussen bedrijven, kennisinstellingen en overheid functioneert nog onvoldoende. De spontane netwerking dient versterkt te worden.
8. De West-Vlaamse cultuur en mentaliteit rond eigendomsrechten verhinderen soms innovatie en een vlotte samenwerking tussen bedrijf en kennisinstelling.
9. De West-Vlaamse braindrain blijft een heel belangrijke uitdaging. Het aantrekken en behouden van hoger opgeleiden voor zowel de

onderzoeks- als de bedrijfswereld blijft zeer moeilijk.

10. Het ontbreekt momenteel aan menselijk kapitaal om de kennisregio gestalte te geven. Valorisatiemanagement en business development zijn hierbij twee grote noden voor de regio.

Knowledge Region Ingredients Model (KRIM)

Adviesbureau Nelson ontwikkelde op basis van bestaande modellen (o.a. Gibbons – Saxenian – Hinoul) voor West-Vlaanderen een model met de **tien noodzakelijke ingrediënten** om verder uit te groeien tot een succesvolle kennisregio (Knowledge Region Ingredients Model (KRIM)).

Tijdens de bevraging besprak adviesbureau Nelson deze ingrediënten. De conclusies hiervan werden per ingrediënt samengevat in drie mogelijke scores: **goed, middelmatig en voor verbetering vatbaar**.

De volgende ingrediënten scoren 'goed':

1. Sectorspecifieke kenniscentra en hoger onderwijs

West-Vlaanderen beschikt over **twee types kenniscentra** die hun bijdrage aan de kennisregio kunnen leveren. In eerste instantie is er de aanwezigheid van twee universiteiten en twee hogescholen. Daarnaast zijn er heel wat specifieke kenniscentra die losstaan van het onderwijs en eerder gelinkt zijn aan het bedrijfsleven.

2. Ondernemers en rolmodellen

West-Vlaanderen is dé ondernemende provincie bij uitstek. Hoewel de regio eerder een minder kennisgerelateerd imago heeft, is er heel wat **innovatieve technologie**. Er is zeker voldoende potentieel om een aantal rolmodellen en ambassadeurs naar voor te schuiven.

3. Infrastructuur

De ontwikkeling van **bedrijventerreinen en incubatiecentra** die specifiek op kennisbedrijven en -clusters gericht

zijn, vormen een andere belangrijke factor van een succesvolle kennisregio. West-Vlaanderen beschikt over goede wetenschapsparken, incubatoren, startersinfrastructuur en piloot- en labo-infrastructuur.

4. Clusters en netwerken

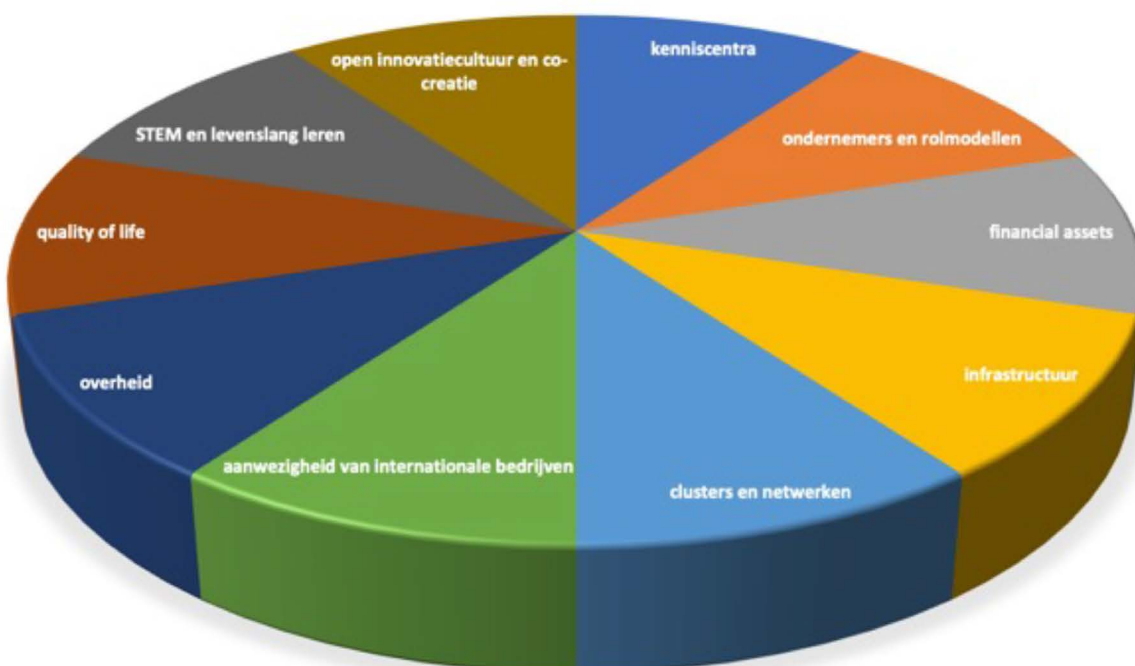
West-Vlaanderen beschikt over **zes Fabrieken voor de Toekomst** die als clusters beschouwd kunnen worden: Nieuwe Materialen, Agro-voeding, Blue Energy, Machinebouw & Mechatronica, Zorg economie en Drones.

Verder kunnen **werkgeversorganisaties en sectorfederaties** de nodige netwerken aanreiken die een kennisregio nodig heeft.

5. Overheid

De overheid vervult binnen een kennisregio meerdere rollen. In eerste instantie is het belangrijk dat de overheid een **visie en ambitie** naar voor schuift. Daarnaast dient de overheid de kennisregio te **stimuleren** en te **faciliteren**. Dit kan onder andere door

Figuur 1: Knowledge Region Ingredients Model (KRIM): tien ingrediënten om uit te groeien tot een kennisregio (Nelson op basis van model Gibbons-Saxenian-Hinoul)

samenwerking te stimuleren, subsidies aan te bieden waar nodig en informatie maximaal transparant beschikbaar te stellen en te delen.

6. Quality of life

West-Vlaanderen beschikt over een **uitstekende levenskwaliteit** met propere lucht, de zee, veel open ruimte, Brugge als cultuurstad en top-toeristische bestemming, en een goede mobiliteit (minder files).

De volgende ingrediënten scoren 'middelmatisch':

7. Financial assets

Een kennisregio dient te beschikken over de nodige financiële middelen om aan kennisontwikkeling en kennisvalorisatie te doen. Dit kan gerealiseerd worden door een **goed werkende kapitaalmarkt** en de aanwezigheid van voldoende investeerders (zowel **durfkapitaal** als **groeikapitaal**). Bedrijven in

West-Vlaanderen vinden moeilijk de weg naar de risicokapitaalmarkt.

8. Aanwezigheid van internationale bedrijven

Hoewel West-Vlaanderen een typische kmo-regio is, heeft een aantal internationale topbedrijven zich in de regio gevestigd. Deze zorgen voor de **kruisbestuiving** en **stimulatie** van de lokale aanwezige ondernemingen. Hun aanwezigheid is de motor van kennisontwikkeling.

De volgende ingrediënten zijn 'voor verbetering vatbaar':

9. STEM & levenslang leren

STEM staat voor een waaier aan technologische, technische, exact-wetenschappelijke en wiskundige opleidingen en beroepen. De samenleving van vandaag heeft meer mensen nodig met een STEM-profiel. Naast STEM is ook levenslang leren

noodzakelijk voor een succesvolle kennisregio. Levenslang leren dient daarbij zeer ruim bekeken te worden, 'in company training' bijvoorbeeld maakt ook deel uit van levenslang leren.

10. Open innovatiecultuur en cocreatie

Een kennisregio is meer succesvol wanneer er een open innovatiecultuur heerst waarbij bedrijven met elkaar en met kennisinstellingen vlot samenwerken. Het gaat om het uitwisselen van innovatieve ideeën met de markt alsook met andere bedrijven in andere sectoren. Op deze manier trekken bedrijven nieuwe kennis aan die buiten de organisatie zit en die toegepast kan worden voor innovatie. In West-Vlaanderen verloopt dit niet makkelijk.

Visie en ambitie

Op basis van de interviews formuleerde Nelson de volgende visie en ambitie: West-Vlaanderen wil een **'world class' kennisregio** zijn die internationaal haar

Wervelende projecten Lybover

plaats kent tussen de diverse andere topregio's. De regio zet hiervoor in op een **smart specialisatie-strategie**, zowel op vlak van onderwijs als op vlak van economische speerpunten, uitblinkend in zes domeinen: Nieuwe Materialen, Agro-voeding, Blue Energy, Machinebouw & Mechatronica, Zorg-economie en Drones. West-Vlaanderen werkt op die manier aan de uitbouw van een innovatieve kennisregio met impact op regionaal, nationaal en internationaal vlak.

Twee tendensen stimuleren voortdurend de samenwerking tussen de clusters: **circulariteit** en **digitalisering**. De kennisregio wordt uitgebouwd via excellent ondernemerschap, toponderzoek, kwaliteitsvol onderwijs, permanente jobcreatie en sociale innovatie. De kennisregio creëert een **ecosysteem** volgens het quadruple helix-principe (bedrijven, kennisinstellingen, overheid en

bevolking). Dit ecosysteem is de kritische succesfactor voor de creatie van een succesvolle kenniseconomie. De brainpower in de regio zal worden versterkt door het behouden en aantrekken van hoger opgeleiden en kenniswerkers.

Om deze visie te realiseren wordt er de komende jaren op **zeven strategische assen** gewerkt:

1. De tien ingrediënten (KRIM) versterken en verder ontwikkelen: het versterken van de ingrediënten waarin we reeds goed zijn en het wegwerken van de tekortkomingen.
2. Infrastructuurontwikkeling: infrastructuur voor de totale 'company life cycle' dient aanwezig te zijn met een hoofdfocus op incubatoren, pilootinfrastructuur en wetenschapsparken.
3. Techtransfer en valorisatiemanagement: de transfer

en valorisatie van kennis naar het bedrijfsleven dient structureel te worden georganiseerd. Het aantal spin-offs en spin-outs dient te worden gestimuleerd.

4. Ontwikkelen van het ecosysteem: alle drempels en barrières die samenwerking en kennisontwikkeling verhinderen dienen te worden weggenomen.
5. Branding: Leuven MindGate en Eindhoven Brainport zijn twee sterke merken die als voorbeeld voor West-Vlaanderen als kennisregio kunnen dienen.
6. Business development: er dient (pro) actief op zoek gegaan te worden naar (inter)nationale bedrijven en researchafdelingen van bedrijven.
7. Internationalisatie: West-Vlaanderen streeft slimme internationale samenwerkingen na die de kennisregio mee helpen versterken.

Coöperatieve innovatie heeft nog veel onontgonnen potentieel

Geert Dangreau, Head of Unit Kenniseconomie, POM West-Vlaanderen

Wouter Baekelant, Manager Industrial & Business Transformation, POM West-Vlaanderen

Digitalisering en uitdagingen zoals de coronacrisis illustreren het belang van innovatie. Maar innoveren vereist steeds meer verschillende competenties en kennis. Vaak zijn die niet allemaal binnen één bedrijf te vinden. Samenwerken buiten de eigen bedrijfsgrenzen is dus aangewezen. Maar daarin is nog een lange weg te gaan. Dat blijkt uit een recente studie van POM West-Vlaanderen.

Binnen een kenniseconomie zoals wij die vandaag kennen, is samenwerking tussen bedrijven onderling, maar ook tussen bedrijven en kennisinstellingen, onderzoekscentra, start-ups, overheden en andere organisaties van cruciaal belang om op korte én lange termijn competitief te blijven. Dit wordt nog versterkt door het feit dat innovaties en veranderingen elkaar steeds vaker in een snel tempo opvolgen.

Van het ontwikkelen van producten en diensten tot een nieuwe bedrijfsorganisatie of een betere klantenervaring: goede samenwerking wordt steeds belangrijker. Niet alleen omdat innovatie meer interdisciplinair gebeurt, maar ook omdat het ervoor kan zorgen dat kmo's hun interne O&O-activiteiten optimaal benutten en de impact van hun innovatie vergroten. Samenwerking rond innovatie is een essentiële parameter om de innovatiematuriteit van bedrijven in een regio te bekijken.

Maar wat is de huidige situatie in West-Vlaanderen op het vlak van 'samenwerkingen rond innovatie'? **POM West-Vlaanderen** onderzocht samen met **Antwerp Management School** hoeveel kmo's effectief samenwerken en met welke organisaties er samengewerkt wordt. Alsook wat de belangrijkste randvoorwaarden zijn die samenwerking mogelijk maken en welke factoren er net voor belemmeringen zorgen.

Deze studie focust op volwaardige partnerschappen waarbij er informatie uitgewisseld wordt en middelen en risico's gedeeld worden. Belangrijk hierbij is dat elke partner unieke competenties toevoegt aan het partnerschap en die gebruikt om een gezamenlijke innovatie te realiseren. Als één of meerdere partners niet aan de samenwerking zou deelnemen, zou de innovatie niet mogelijk zijn. Er wordt dus niet gefocust op samenwerkingen binnen eenvoudige klant-leverancier-relaties.

Conservatieve barrières rond samenwerken

Voor deze studie hielden we een telefonische bevraging bij **201 West-Vlaamse ondernemingen**, met een focus op kmo's. Elk bedrijf legden we acht vragen voor. De resultaten van dit onderzoek werden samengevat in de recent gepubliceerde whitepaper: Samenwerking rond innovatie bij West-Vlaamse bedrijven.

Uit dit onderzoek blijkt dat slechts een beperkte groep West-Vlaamse bedrijven sterk inzet op samenwerkingen. Er zijn dus nog heel wat opportuniteiten om innovatie te bevorderen door middel van samenwerking, vooral bij kleinere ondernemingen. Een kleine **60%** van de bevroegde kmo's gaf namelijk aan niet samen te werken rond innovatie. Nochtans kunnen bedrijven dankzij samenwerkingen hun R&D-uitgaven optimaliseren. Op deze manier stimuleren ze de groei van hun bedrijf.

Een ander opvallend resultaat uit deze bevraging is dat bedrijven die vandaag al samenwerken rond innovatie, dit aantal samenwerkingen in de toekomst minimaal ziet gelijk blijven of ziet toenemen. Geen enkel van die bedrijven gaf aan dat dit zou afnemen. Dit staat in groot contrast met bedrijven die tot op heden nog niet hebben samengewerkt rond innovatie. Van die categorie geeft bijna **80%** aan dat ze eerder geneigd of zeker zijn om dit in de toekomst ook niet te gaan doen.

Het opzetten van een eerste samenwerking blijkt dus vaak de grootste drempel. Daarentegen kan een eerste succesvolle samenwerking bedrijven net stimuleren om hier blijvend op in te zetten en dit in de toekomst vaker te gaan doen.

Om futureproof te zijn, moeten bedrijven zowel **radicale** als **incrementele** innovaties realiseren. Kmo's met beperkte middelen focussen echter vaak op incrementele innovatie, terwijl radicale innovatie vaker voorkomt bij grote ondernemingen. Kmo's die verder willen gaan dan incrementele innovatie, kunnen dat doen door verschillende types innovatie te combineren en met verschillende bedrijven en organisaties samen te werken, bij voorkeur in een netwerk. Als bedrijven op beide zaken inzetten, spreken we over transformatieve innovatie en creëren bedrijven een grotere meerwaarde. Voor kmo's is inzetten op transformatieve innovatie echter niet eenvoudig. Bedrijven moeten

hiervoor voldoende geschikt personeel hebben. Ook de interne bedrijfscultuur moet georiënteerd worden op samenwerkingen.

Open bedrijfscultuur als hefboom

Traditioneel werken bedrijven het vaakst samen met andere bedrijven en met kennisinstellingen. Bedrijven getuigen dat bij deze laatste het vinden van een goede balans tussen de academische benadering van universiteiten en het vaak praktische kortetermijndenken van bedrijven essentieel is.

Verder viel het ook op in deze studie dat er heel weinig samenwerkingen zijn tussen bedrijven en **start-ups**. Nochtans kan een dergelijke samenwerking voor gevestigde bedrijven zorgen voor een kennismaking met nieuwe technologieën en een meer **open bedrijfscultuur**. Deze open bedrijfscultuur is net een belangrijke factor om een samenwerking te doen slagen.

Het inzetten op transformatieve innovatie vereist een aanpak op drie niveaus. Ten eerste moet er een bedrijfscultuur gecreëerd worden die openstaat voor

samenwerking. Ten tweede moeten de werknemers betrokken worden bij de samenwerking en moet er ingezet worden op de ontwikkeling van specifieke skills en competenties van deze werknemers. Tot slot heeft ook de bedrijfsleiding een cruciale rol bij het opzetten van samenwerkingen. Door sterk in te zetten op strategie en door leiderschap te delen, zowel intern als extern, maken ze transformatieve innovatie mogelijk.

In de whitepaper wordt dieper ingegaan op hoe je hier als bedrijf mee aan de slag kan gaan, welke stappen je kan zetten en hoe je jouw bedrijfscultuur, werknemers en bedrijfsleiding beter kan oriënteren op samenwerkingen rond innovatie.

Getuigenissen

De whitepaper illustreert de theorie met praktijkgetuigenissen van bedrijfsleiders die al heel actief bezig zijn met samenwerkingen. Zo legt **Patrick Reyntjens**, CEO van **GEOxyz**, uit hoe zijn bedrijf sterk inzet op het bepalen van een toekomststrategie en hoe samenwerkingen met andere organisaties hem kunnen helpen bij het verwezenlijken van deze strategie.

Door samen te werken met andere organisaties, uit een andere sector of met kennisinstellingen, krijgen ze als bedrijf toegang tot zaken die al buiten de eigen sector en aanbod bestaan. Door deze technologieën te combineren met hun toekomstvisie, kan **GEOxyz** zich blijven onderscheiden van de concurrenten binnen hun markt. Belangrijk aandachtspunt is om op voorhand goed te bepalen waar elke partner naartoe wil en dit ook duidelijk communiceren naar elkaar.

Caroline Flipts, eigenaar van vlasweverij **Flipts-Dobbels nv**, toont in haar getuigenis dat het betrekken van medewerkers bij elke stap in de samenwerking ervoor zorgt dat een kleine onderneming groot voordeel kan halen uit samenwerkingen. De betrokkenheid van deze medewerkers zorgt er uiteindelijk ook voor dat deze innovaties makkelijker ingang vinden op de werkvloer. Als kmo binnen een sector die tegenwoordig een niche is, nl. vlasverwerking, is het samenwerken met partners buiten de sector trouwens een absolute noodzaak.

Julie Lietaer, oprichtster van **Ariadne Innovation**, de start-up achter **Ellie.Connect**, heeft het over het voordeel van het gebruik van digitale platformen. Via deze online platformen kan je een lokaal en internationaal ecosysteem creëren en op die manier makkelijker partners vinden om samen te werken aan innovaties. Met behulp van het platform Ellie.Connect wordt bijvoorbeeld een ecosysteem gecreëerd voor bedrijven en andere organisaties die al inzetten, of willen inzetten, op een duurzame textielindustrie.

De whitepaper gaat op basis van de resultaten van de telefonische bevraging ook verder in op hoe je als bedrijf samenwerking al dan niet kan formaliseren en hoe je best omgaat met intellectuele eigendom. Hierbij is het creëren van vertrouwen tussen bedrijven van cruciaal belang. In deze studie wordt dan ook dieper in gegaan op manieren waarop je als organisatie kan bouwen aan dit vertrouwen en kennis delen maar er tegelijk ook voor kan zorgen dat de eigen kennis wordt beschermd.

Rol van de overheid?

Als laatste onderdeel binnen de studie wordt gekeken naar de rol die de **overheid** kan spelen bij het ondersteunen van dit soort samenwerkingen. Terwijl gemiddeld acht op tien van de bedrijven aangeeft dat de overheid hierin een belangrijke rol speelt, zien we tegelijk dat er voor de overheid verschillende rollen weggelegd zijn. Zo kan de overheid samenwerkingen rond innovatie financieel steunen, maar er is naar de overheid toe ook duidelijk de vraag om op te treden als facilitator voor het opzetten van samenwerkingen. Bij dit laatste wordt de overheid vaak als neutrale speler gezien die initieel vertrouwen tussen de organisaties kan helpen uitbouwen. Verder wordt er ook naar de overheid gekeken vanuit een inhoudelijke of richtinggevende rol en voor enkele is het ook belangrijk dat de overheid een wetgevend kader creëert dat innovatie nog verder stimuleert. In de studie wordt ten slotte ook een overzicht gegeven waar men terecht kan bij regionale en lokale overheden en waarop deze overheden in de toekomst

eventueel nog meer kunnen inzetten. Vanuit het beleid van de Provincie West-Vlaanderen en via de werking van POM West-Vlaanderen, vaak in tandem met **TUA West**, zullen we samenwerkingen binnen het innovatie-ecosysteem maximaal bevorderen via bijvoorbeeld het faciliteren van partnerschappen en opzetten van innovatietrajecten en -projecten.

Wil je meer weten over deze studie? Alle info en de volledige whitepaper kan je terugvinden op de site van POM West-Vlaanderen.

Wil je de mogelijkheden die samenwerkingen bieden onderzoeken? Wil je jouw bedrijfsprocessen innoveren of de (digitale) skills van je medewerker opkrikken? Neem contact op met POM West-Vlaanderen en we helpen je op weg.

Innovatie-inspanningen gaan langzaam vooruit

Jan Bart Van In, hoofdredacteur

Lode Vanden Bussche, voorzitter redactieraad

De Vlaamse projectsteun voor innovatie, onderzoek en ontwikkeling is tijdens het voorbije decennium in West-Vlaanderen in absolute termen sterk gestegen. Maar het West-Vlaamse aandeel in Vlaanderen blijft op slechts 14,2% steken. Dat blijkt uit een aantal indicatoren en parameters die door **POM West-Vlaanderen** nauwgezet worden opgevolgd.

In coronajaar 2020 kreeg West-Vlaanderen **55,7 miljoen euro** van de Vlaamse overheid via **VLAIO** (het Vlaams Agentschap Innoveren & Ondernemen) voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie. Dat is een aangroei van **18%** in vergelijking met het voorafgaande jaar 2019 maar het aandeel van West-Vlaanderen blijft op slechts 14,2%. In 2010 bedroeg dit aandeel 11,7%. We zijn er op tien jaar tijd dus langzaam op vooruitgegaan. Hierbij moet opgemerkt worden dat van 2016 tot 2018 deze aandelen ongeveer 17% bedroegen; de laatste jaren zijn we evenwel terug onder dat peil gezakt.

Op eigen kracht?

De innovatiemiddelen in de kustprovincie stijgen, maar niettemin hinkt West-Vlaanderen nog achterop in vergelijking met de overige Vlaamse provincies. Die kennen in de voorbije tien jaar en ook meer recent een nog hoger ritme aan verworven innovatiesubsidies. Zou het kunnen dat de West-Vlaamse economie het nog veel op eigen kracht moet doen?

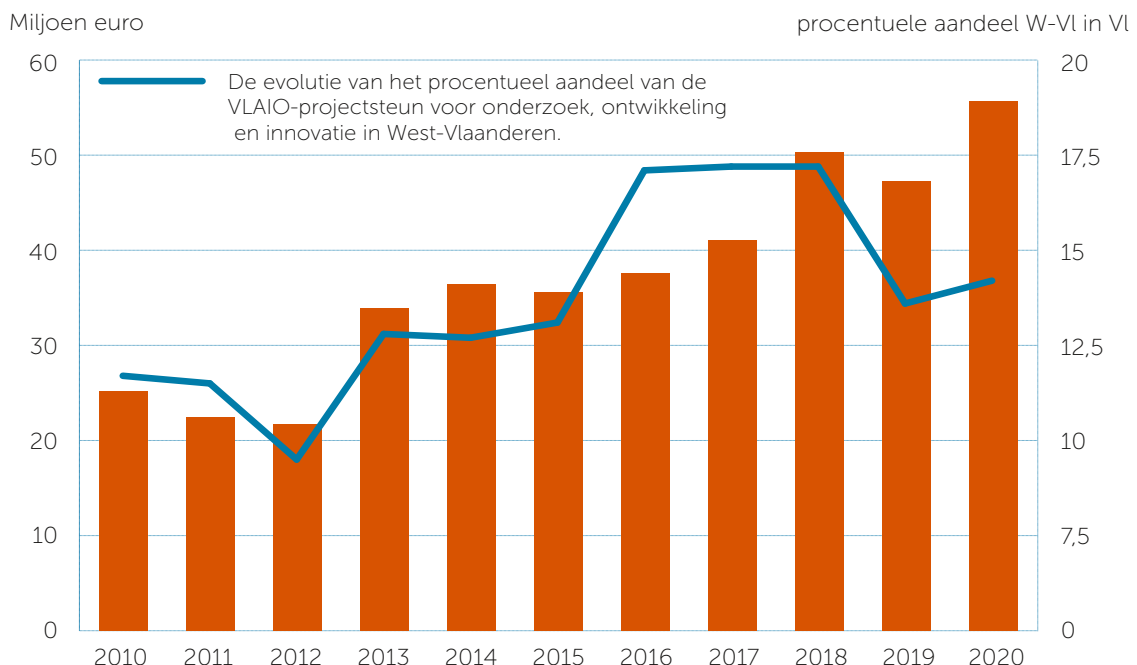
De afdeling **Data, Studie en Advies van POM West-Vlaanderen** verzamelt consciëntieus alle data, indicatoren en parameters die de polsslag meten van de

West-Vlaamse economie in haar jaarlijkse uitgave **West-Vlaanderen Ontcijferd**.

Daaronder ook het item innovatie, onderzoek en ontwikkeling. Daarin is er onder meer ook aandacht voor de evolutie van de **tewerkstelling** in de hoogtechnologische industrie en kennisintensieve diensten in onze provincie.

De voorbije vijf jaar steeg in West-Vlaanderen het aantal werknemers in hoog- en middelhoogtechnologische industrie en kennisintensieve diensten net zoals in Vlaanderen. Het aandeel daarvan in de totale tewerkstelling blijft

Figuur 1: Totale VLAIO-projectsteun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie in West-Vlaanderen

Bron: IWT, VLAIO, verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

in West-Vlaanderen licht onder het Vlaams gemiddelde.

Op 31 december 2019 (= meest recente cijfer) was 4,6% van alle werknemers in West-Vlaanderen actief in de hoog- en middelhoogtechnologische industrie en nog eens 46,2% in kennisintensieve diensten. Samengeteld was **50,7%** of ruim de helft van de West-Vlaamse werknemers tewerkgesteld in deze beide categorieën samen. Dat lijkt een sterke score, maar dat zit toch onder het cijfer voor heel Vlaanderen, dat 52,9% bedraagt. In 2009 noteerde de kustprovincie nog een niveau van 51,2%, waardoor het aandeel dus licht gedaald is. Ook in Vlaanderen is tijdens deze periode een lichte daling waar te nemen, van 53,1% naar **52,9%**.

Nog in 2019 was in zowel West-Vlaanderen als in Vlaanderen 0,9% van alle loontrekkenden actief in de **hoogtechnologische industrie**. Voor onze provincie ging dat over **3.899 personen**.

Op het niveau van de regio's staan Ieper (2,1%) en Kortrijk (1,5%) op kop.

Het aandeel werknemers in de **middelhoogtechnologische industrie** bedroeg in West-Vlaanderen 3,7% en in Vlaanderen 3,9%. In de arrondissementen **Ieper** (5,0%), **Oostende** (4,9%) en **Brugge** (4,4%) was het aandeel werknemers in de middelhoogtechnologische industrie het grootst.

In West-Vlaanderen was 1,1% van alle werknemers actief in de hoogtechnologische **kennisintensieve diensten**, wat minder is dan in Vlaanderen (2,9%). Binnen West-Vlaanderen is het percentage het hoogst in **Kortrijk** (1,6%) en **Brugge** (1,3%). Met 45,1% van alle werknemers was het aandeel van de andere kennisintensieve diensten in West-Vlaanderen iets kleiner dan in Vlaanderen (45,2%). Enkel in **Brugge** (52,8%) lag het percentage werknemers in de andere kennisintensieve diensten boven het Vlaamse cijfer.

Wetenschappers en ingenieurs

In 2020 waren in West-Vlaanderen 183.900 personen actief in wetenschap en technologie (W&T), waarvan 47.400 wetenschappers en ingenieurs. Het West-Vlaamse aandeel in het Vlaamse aantal W&T-personeelsleden (**15,6%**) en wetenschappers en ingenieurs (**15%**) is kleiner in vergelijking met andere indicatoren van economische activiteit. Het aandeel W&T-personeelsleden en wetenschappers en ingenieurs in de totale bevolking ligt in West-Vlaanderen lager dan in Vlaanderen.

In de periode 2016-2020 groeide zowel het aantal W&T-personeelsleden als het aantal wetenschappers en ingenieurs in West-Vlaanderen (respectievelijk +8,6% en +11,8%) minder sterk dan in Vlaanderen (respectievelijk +10,5% en +15,7%). In zowel West-Vlaanderen als in heel Vlaanderen lag het aandeel W&T-personeelsleden en het aandeel wetenschappers en ingenieurs in de totale bevolking in 2020 hoger dan in 2016.

foto Renson

Industriële kenniscentra zijn motor van onze economie

Wie zijn de West-Vlaamse innovatiekampioenen?

Jan Bart Van In, hoofdredacteur

De West-Vlaamse ondernemingen investeerden in de periode 2016-2020 een recordbedrag in onderzoek en ontwikkeling (O&O). Wie zijn de trekkers van dit innovatieoffensief? Naast de bekende multinationale toppers ('the usual suspects') uit onze provincie, maken ook enkele pientere kmo's de jongste jaren hun opwachting.

Barco hoofdkwartier (

foto Luc DM

De industriële onderzoekscentra van de private ondernemingen in onze provincie zijn een belangrijke factor binnen het innovatieweefsel van onze regionale economie. Die industriële kenniscentra spitsen zich toe op onderzoek & ontwikkeling (O&O, ook bekend onder de Angelsaksische term Research & Development of R&D) rond heel specifieke technologische processen. Ze bundelen hoogopgeleide medewerkers en gespecialiseerde technici in een aparte divisie (vaak samen op één locatie) of vormen een kenniscluster doorheen diverse geledingen van een onderneming. Ook West-Vlaanderen herbergt heel wat van die O&O-centra, waarvan sommige te weinig gekend zijn. Een aantal van deze actoren zijn heel arbeidsintensief, met **Barco**, **CNH** en **Bekaert** op kop. In vele gevallen hebben deze O&O-centra een unieke positie op wereldvlak.

De Vlaamse overheid ondersteunt de

innovatie-inspanningen van deze (West-) Vlaamse kenniscentra met aanzienlijke subsidies. Die toelagen zijn dan ook een belangrijke barometer voor de innovatiekoorts van deze actoren. Uiteraard vormen zij maar een fractie van de effectieve investeringskost die de betrokken bedrijven leveren. Een andere stimulerende factor is het gunstige fiscale regime (een federale maatregel) waarbij op het loon van O&O-medewerkers slechts 20% bedrijfsvoorheffing wordt doorgestort.

Frank Beckx, directeur van het kennis- en lobbycentrum van Voka: "Hierdoor is de werkgelegenheid binnen O&O-intensieve bedrijven fors toegenomen. Het trekt buitenlandse investeringen aan, stimuleert kmo's tot innovatie en maakt dat de productie in ons land blijft. Het is essentieel dat dit regime behouden blijft."

Maatschappelijke noden

Wie zijn de innovatiesubsidiekampioenen in West-Vlaanderen? 25 West-Vlaamse ondernemingen ontvingen in de periode 2016-2020 een toelage voor innovatie en O&O van **minstens 1,2 miljoen** euro. Hun namen zijn te vinden in de digitale versie van dit artikel. In die periode van vijf jaar gaat het over samen **107,3 miljoen** euro aan Vlaamse overheidssteun. Dat betreft **195** verschillende innovatieprojecten in het totaal. Dat blijkt uit cijfers van het kabinet van Vlaams minister van Werk, Economie en Innovatie **Hilde Crevits**.

Hilde Crevits: "West-Vlaanderen telt heel wat echte innovatiekampioenen die dankzij de lokale O&O-activiteiten hun internationale competitiviteit weten te versterken. Heel wat van deze bedrijven zijn effectief ook bezig met heel maatschappelijk belangrijke activiteiten die bijdragen aan een lagere CO₂-voetafdruk (CNH met meer

efficiënte landbouwmachines), circulariteit (Deceuninck, Bekaert, Beaulieu) of nieuwe toepassingen in de zorg (Barco, Televic). Innovatie is langetermijndenken en kan dus maar succesvol zijn als de maatschappelijke noden ten volle mee in rekening worden gebracht.”

Subsidiekampioen Barco

In **tabel 1** brengen we de tien grootste West-Vlaamse innovatiesubsidiekampioenen in kaart. In de periode 2016-2020 incasseerden die **81,3 miljoen** euro overheidssteun, samen goed voor 129 innovatietrajecten. **Barco** tekent al vele jaren voor het leeuwendeel van het Vlaamse subsidiemanna. Circa **350 medewerkers** zijn in het technologiecentrum in Kortrijk betrokken bij O&O rond visualisatietechnologie voor onder meer de entertainmentsector (bioscopen) en voor medische toepassingen. Zie reportage op pagina 26.

Bij **CNH Industrial Belgium** in Zedelgem ontwerpen, ontwikkelen en produceren ze landbouwoogstmachines zoals maaidorsers, balenpersen en hakselaars van het merk New Holland. De 356 medewerkers (289 bedienden en 67 arbeiders) van het O&O-centrum zitten gegroepeerd in een apart gebouw op de locatie in Zedelgem. Deze site is het grootste productontwikkelingscentrum wereldwijd binnen de beursgenoteerde groep CNH Industrial. In 2020 investeerde de Belgische dochter 43,7 miljoen euro in O&O. De onderneming kent in 2021 een topjaar in de verkoop en verwelkomde in de eerste jaarhelft van dit jaar reeds 130 extra vaste medewerkers. Daar kunnen in de tweede jaarhelft nog 80 bijkomen.

Ook het Belgische innovatiecentrum van **Bekaert** is gegroepeerd op een aparte locatie, meer bepaald in Deerlijk, waar een 170-tal gespecialiseerde medewerkers aan de slag zijn rond nieuwe toepassingen van staaldraadformatie en deklaagtechnologie. In 2020 besteedde

TABEL 1. Top 10 West-Vlaamse bedrijven met innovatiesteun 2016-2020

	Onderneming	Locatie	O&O en innovatiesteun cumul 2016-2020 in miljoen euro	Aantal projecten
1	BARCO	Kortrijk	25,4	28
2	CNH Industrial Belgium	Zedelgem	17,8	14
3	BEKAERT	Zwevegem	10,8	16
4	DECEUNINCK	Gits	5,5	16
5	TREMEC	Zedelgem	4,7	2
6	BEAULIEU Int. Group	Waregem	4,0	8
7	TELEVIC	Izegem	3,5	16
8	SIOEN	Ardoeie	3,3	14
9	MICHEL VAN DE WIELE	Kortrijk	3,3	6
10	PICANOL	Ieper	3,0	9
			81,3	129

Bron: Kabinet Vlaams minister van Werk, Economie en Innovatie. Zie TOP-25 in de digitale editie.

Bekaert België 34 miljoen euro aan O&O. Dat bedrag ligt ver beneden het niveau van topjaar 2017, toen 92 miljoen aan innovatie werd gespendeerd.

Bij de corporate afdeling Technologie van **Deceuninck** (kunststofprofielen) in Gits streven ze naar de optimalisatie en de introductie van nieuwe productieprocessen en ook naar de verbeterde werking van een hoger volume gerecycleerd materiaal.

Een weinig bekende naam die opduikt op de vijfde plaats van onze rangschikking is **Tremec** uit Zedelgem (zie reportage op pagina 24).

Daikin verplaatst O&O van Oostende naar Gent

In ons overzicht van de industriële kenniscentra als sterkhouders van de West-Vlaamse economie duikt als negatieve factor opnieuw het spook op van de braindrain. Zo besliste **Daikin**

Europe (dochter van een Japans concern), producent van installaties voor klimatologische oplossingen, eind 2020 om haar **EMEA Development Center (EDC)** in de loop van 2023 te verplaatsen van Oostende naar een nieuw gebouwencomplex op het wetenschapspark van UGent in Zwijnaarde. Daikin investeert daar 140 miljoen euro in 4.000 m² nieuwe testruimte en 13.000 m² kantoorruimte. Haar EDC staat in voor onderzoek en ontwikkeling van innovatieve energie-efficiënte alternatieven voor de traditionele verwarmingsoplossingen, nieuwe warmtepomptechnieken en oplossingen voor de koude ketens in de industrie. De investeringsoperatie impliceert de verschuiving van circa **200** hoogopgeleide en gespecialiseerde medewerkers van Oostende naar Gent. In een afweging bij Daikin tussen uitbreiden in Oostende of investeren in een nieuwe hub in Gent, spelen uiteraard factoren als de betere

Stefan Grosjean en Alexandra Vanhuyse. Snowball op Evolis in Kortrijk is een cleantech accelerator met grote demonstratiewaarde.

foto Kurt

geografische rekruteringspositie van de regio Gent en de sterke interactie met de universiteit. De productieactiviteiten van Daikin Europe in Oostende, goed voor ruim 1.100 jobs, worden daar onverminderd verdergezet.

Xvent en Snowball

Goed nieuws is dan weer dat de private innovatieprestaties in West-Vlaanderen niet enkel berusten bij de multinationals die er de vaste dienst uitmaken, maar ook steeds meer worden geleverd door een nieuwe generatie kmo-bedrijven. Zo duikt op de zeventiende plaats van de TOP-25 van grootste gesubsidieerde innovatieprojecten een compleet

onbekende naam op in het peloton van de West-Vlaamse innovatiekampioenen: **Xvent nv** uit Kortrijk.

Deze vennootschap is de holding boven cleantechbedrijf **Smappee**, bekend van zijn toepassingen rond energie-efficiëntie (waaronder ook hoogperformante elektrische laadpalen), innovatiehub Snowball en de andere vennootschappen van de rusteloze ondernemer **Stefan Grosjean**. Xvent kreeg in de periode 2016-2020 van de Vlaamse overheid 1,8 miljoen ondersteuning in functie van twee innovatieprojecten.

Stefan Grosjean: "De beide projecten focussen op groene technologie en

bouwen mee aan een duurzame toekomst vanuit ondernemerschap. Bij het indienen van deze projecten was de 'projectmanager' Snowball bv nog niet opgestart, vandaar dat die door Xvent zijn aangevraagd. Intussen is ons innovatief Snowball-gebouw op Evolis in Harelbeke sinds februari 2020 in gebruik. Het eerste innovatieproject was onze **Cleantech Accelerator Snowball** zelf, een dossier met VLAIO.

Ons tweede project gaat over onze proeftuin **XMPL**, een dossier met Flux50. Dat ging van start in september 2018 en loopt nu op zijn einde. Dit is een samenwerking tussen vijf lokale partners, waaronder Smappee. Tegenwoordig zijn gebouwen verantwoordelijk voor ongeveer 40% van het energieverbruik en 36% van de CO2-uitstoot in de Europese Unie. Het consortium van de proeftuin XMPL wil dit cijfer structureel verlagen." Het consortium bouwt op de proeftuin van Snowball een gloednieuw en toekomstgericht energiemanagementsysteem op basis van artificiële intelligentie. Op deze site worden allerlei nieuwe energietechnieken geïnstalleerd. Verder is Snowball uitgerust met een reeks IoT-sensoren, waaruit dagelijks 12 miljoen datapunten worden verzameld. Deze datasets worden gebruikt om prognosemodellen en algoritmen te bouwen. De resultaten hiervan worden verder gecommmercialiseerd door de partners van de proeftuin.

Alexandra Vanhuyse, medebestuurder en manager bij Snowball bv:

"Aangezien al deze projecten specifieke expertise vereisen, geen recurrent gegeven zijn en ook heel sterk maatwerk behoeven, werken we hiervoor samen met een diverse pool van experts, op zelfstandige basis. Ook intern zijn we in volle uitbreiding: momenteel staan er 24 vacatures open binnen de Xvent groep, waarvan 20 bij Smappee."

TRAINING

COACHING

ADVIES

Vertrouw op professioneel advies van SBM.

SBM adviseert, coacht en traint. Very hands-on. Met performante tools op maat. Gericht op meetbare resultaten.

www.sbm.be

Tewerkstelling mee in achtste versnelling...

TREMEC: O&O-centrum oogst serieproductie

Jan Bart Van In, hoofdredacteur

De kenniseconomie in West-Vlaanderen is al enkele jaren verrijkt met een vinnige maar nog te weinig gekende actor. TREMEC uit Zedelgem manifesteert zich als technologiecentrum rond innovatieve toepassingen voor versnellingsbakken voor sportieve personenwagens. Die status als internationaal O&O-centrum kreeg recent een verlengstuk via de serieproductie van 'solenoids', elektrohydraulische regelkleppen.

In de zomer van 2001 maakten elf ingenieurs en enkele ondersteunende medewerkers van het Brugse O&O-centrum van **Dana Spicer Off Highway**, producent van versnellingsbakken voor industriële voertuigen, de overstap naar een West-Vlaamse start-up van het Duitse Hoerbiger Drivetrain Mechatronics (HDM). Het team legde zich in de eerste jaren uitsluitend toe op de ontwikkeling, engineering en testproductie van mechatronische onderdelen van transmissies (versnellingsbakken) voor sportieve modellen van personenwagens zoals Ferrari en later ook McLaren en AMG. Dit inclusief elektronische hardware en sturing-software.

In 2012 komt de West-Vlaamse dochter van Hoerbiger in handen van de Mexicaanse groep TREMEC (Transmisiones Y Equipos Mecanicos). In 2016 verhuist de snel groeiende technologiehub naar het gebouw van het failliete Wema op de industriezone De Arend in Zedelgem. De overname door TREMEC genereerde een uitbreiding van de O&O-activiteiten van subsystemen naar volledige versnellingsbakken. De kern van hun technologische innovaties draait rond Double Clutch Transmission (DCT) of 'dubbele koppeling'. Dit is een technologie die de voordelen van de automatische versnellingsbak (dominant aanwezig in Amerikaanse voertuigen) en manuele schakeling (gemeengoed bij de Europese auto's) samenbrengt. Ze beoogt de verhoging van het rijcomfort, vooral voor de sportieve chauffeur. Een

DCT-versnellingsbak genereert naar verluidt een lager brandstofverbruik en versnelt het schakelen met een factor drie. Een mooi staaltje van mechatronica: het huwelijk van mechanica, elektronica en software.

Tewerkstelling in de lift

Een nieuw scharniermoment in de opmars van TREMEC Belgium is de verruiming, sinds 2018, van de engineering en de aanloopproductie van sommige onderdelen naar een volwaardige hoogvolume serieproductie van hydraulische stuurventielen. Hierdoor is de tewerkstelling bij TREMEC in Zedelgem verder opgedreven van 130 naar 160 voornamelijk hoogopgeleide medewerkers en vandaag lopen er nog eens 20 vacatures. Daarnaast wordt het bedrijf versterkt door een 60-tal ingenieurs en technici, ingehuurd via externe bureaus. De onderneming genereert ook een belangrijke indirecte tewerkstelling bij West-Vlaamse toeleveranciers als Ninix Technologies (Brugge), Ropa (Ieper), Denoo Matrijzen (Zedelgem) en Slabinck nv uit Brugge. General manager **Jurgen Schelfaut**: "In lijn met de TREMEC strategy worden mechatronische systemen voor de Europese markt en subsystemen voor de US-markt voortaan in België vervaardigd. Er is 5 miljoen euro geïnvesteerd in een geautomatiseerde productielijn voor solenoids waarmee wij alle klanten wereldwijd bevoorraden. Ook onze 'Transmission Control Unit' wordt in Europa geproduceerd.

De primaire focus van TREMEC Zedelgem ligt echter nog steeds op ontwikkeling & engineering, dit als het Global Center for New Product Development van TREMEC. De Double Clutch Transmission (DCT) was de kern van onze technologische ontwikkelingen tussen 2013 en 2019 en die lopen nog steeds verder, maar het zwaartepunt van onze O&O-activiteiten is zich steeds meer aan het verplaatsen richting hybride toepassingen van DCT's en volledig elektrische aandrijfoplossingen. Hiermee spelen we uiteraard in op de jongste evolutie binnen de automotive markt."

State of the art labo

Jurgen Schelfaut: "Onze demo-units overtuigden een aantal grote Amerikaanse klanten waardoor we met trots kunnen melden dat nu ook Corvette en Ford Mustang GT500 met onze DCT's uitgerust zijn. Solenoids, frictiemateriaal en de elektronische hard- en software blijven het kloppende hart van het systeem en zorgen ervoor dat we volledig geïntegreerde oplossingen kunnen aanbieden aan potentiële klanten. Maar ook op het gebied van simulaties en validaties werden grote stappen vooruit gezet, onder andere met een investering van 10 miljoen euro in de realisatie van ons eigen testlabo. In dit state of the art lab met meer dan 30 testcellen, worden onderdelen en volledige transmissies getest in de verschillende fases van de ontwikkeling."

tremec.com/careers.php

TREMEC in Zedelgem breidt zijn kernactiviteit als technologiecentrum rond innovatieve versnellings-bakken voor sportieve personenwagens uit met serieproductie van sommige onderdelen.

Barco zet ook in Kortrijk sterk in op onderzoek en ontwikkeling

Innovatie moet marktrelevant zijn

Bart Vancauwenberghe, freelancejournalist

Technologische vernieuwingen van Barco: we zijn er, hoofdzakelijk onbewust, allemaal wel al eens mee in contact gekomen. Geavanceerde laserprojectoren voor de bioscoop, hoogwaardige schermen voor radiologen, ledwalls op concerten, noem maar op. Goed voor 461 patenten, waarvan 75 in de voorbije vijf jaar. In het hoofdkwartier in Kortrijk is één op de drie medewerkers actief rond R&D. **Guy Van Wijmeersch, directeur Innovatie en Design Thinking**, legt uit hoe het beursgenoteerde bedrijf die innovatieroeping aanpakt.

Guy Van Wijmeersch zette zijn eerste stappen als productontwerper bij Barco in 1992 in de afdeling **Barco Projection System**. Het eerste project dat mee zijn stempel droeg, was de 'single lens'-projector. Deze maakte het leven van projectoroperatoren een stuk makkelijker, want vanaf dat moment dienden ze maar één lens meer scherp te stellen voor projectie.

"Nu ben ik binnen **Barco Labs** bezig met het businessrijp maken van nieuwe technologieën. We richten ons bij innovatie op vier lagen. Dat zijn respectievelijk de displaytechnologie an sich, de connectiviteit van de displays, de integratie van de innovatie in de workflow bij de doelgroep én het slimmer maken van die workflow door algoritmes voor artificiële intelligentie (AI)."

Met andere woorden: innovatie gaat veel verder dan het puur technologische luik. "De hierboven genoemde strategie bewijst dat vernieuwing ook schuilt in het verbeteren van businessmodellen, iets waar we al jarenlang fors op inzetten. De tijd is voorbij dat onze mensen iets ontwikkelen, alleen maar omdat we er nu eenmaal de knowhow voor hebben. Een vernieuwing moet nu vooral klantgericht en betekenisvol zijn, een functionele meerwaarde hebben voor een doelgroep, zodat je die ook vlotter kan commercialiseren. Met dergelijke inzichten hebben we onze innovatiecultuur versterkt én zijn we die nu volop aan het transformeren."

Demetra versus huidkanker

Een goed voorbeeld daarvan is **Demetra**, een slimme **huidscanner** die vorig jaar werd gelanceerd. Aan die marktintroductie gaat steevast een lang voorbereidend traject vooraf. "Voor we met dit product zijn begonnen, hebben we eerst twee jaar lang de markt verkend. Alles start met een breed onderzoek naar mogelijke groeimarkten, in functie van onze competenties. Vanuit onze uitgebreide ervaring in de medische wereld (Barco scoort sinds jaar en dag sterk met displays voor radiologie en mammografie, red.), analyseerden we de snelst groeiende ziekten. Daar kwam huidkanker als een van de grootste uit."

Met die kennis in het achterhoofd, ging Barco na hoe huidspecialisten dagelijks werken. "Daaruit bleek dat zij in de praktijk eigenlijk bitter weinig gebruikmaken van technologie. Huidvlekken worden letterlijk met een loep bekeken, waarna op basis daarvan notities worden gemaakt. Vervolgens hebben we een aantal designworkshops georganiseerd samen met dermatologen, om met hen in dialoog te gaan over hoe een handig detectietoestel er idealiter zou uitzien. Daarbij proberen we onder meer met legoblokjes de eerste ruwe prototypes te ontwerpen. We denken dus samen met hen een duidelijk concept uit, voor we tot de creatie van functionele prototypes overgaan."

Inburgering

Dat leidde uiteindelijk tot een multispectrale camera, die verdachte

plekjes op de huid detecteert en scant door het toestel tegen de arm te houden. Vervolgens gaat de dermatoloog op een gevisualiseerd lichaamssilhouet op zijn display aanduiden waar het probleem zich exact bevindt.

"Alle data van zo'n huidonderzoek worden dan op een goed beschermde plaats opgeslagen, met respect voor de GDPR-wetgeving (privacy, red.), zodat die betrouwbare informatie met de hoogste discretie wordt behandeld."

Voor zo'n vernuftige innovatie op de markt komt, wordt ze eerst onderworpen aan een batterij tests. Pas als de resultaten positief zijn en medische experts op papier hebben verklaard dat het toestel effectief een meerwaarde is, kan het worden goedgekeurd door bevoegde instanties, zoals de FDA (Food & Drug Administration: Amerikaans agentschap van de federale overheid voor controle van o.m. medische producten, red.). "Dat is intussen ook gebeurd. Stilaan maar zeker raakt het gebruik van Demetra nu ingeburgerd, maar zoals elke verandering moet die bij een deel van de doelgroep vaak nog een bepaalde drempelvrees overwinnen."

De financiering van dergelijke vernieuwingen gebeurt door verschillende partijen. Zo kreeg Barco vorig jaar voor 6,9 miljoen euro subsidies, onder meer voor twee Demetra-onderzoeksprojecten. **Guy Van Wijmeersch**: "Daarnaast pompen we elk jaar zelf een aanzienlijk budget

foto Luc Demiddele

Guy Van Wijmeersch, directeur Innovatie en Design Thinking bij Barco: "De tijd is voorbij dat onze mensen iets ontwikkelen, alleen maar omdat we er nu eenmaal de know-how voor hebben."

in innovatie. Dat is telkens 11 à 13% van de totale omzet. In 2020 bedroegen de investeringen **13,3%** op een omzet van 770 miljoen euro, wat neerkomt op een innovatiebudget van circa **102 miljoen euro**. Daar stopt ons engagement niet: soms participeren ziekenhuizen en kennisinstellingen in de valorisatie van onze innovaties, maar het omgekeerde gebeurt ook. Dan worden wij betrokken bij het controleren en waarderen van nieuwe producten of diensten die binnen ons kennisveld liggen."

Emmy's

Een lonende strategie, zo blijkt. De bewijzen ervan hangen aan de Patent Wall in de imposante 'Circle', het hoofdkwartier van Barco: 461 erkende patenten. "Wij zijn in de b2b-markt vaak niet de eerste partij die met een innovatie op de proppen komt, wél de eerste die het goed doet omwille van onze nauwe band met de markt, zowel met gebruikers als met integratoren. Apple

realiseert hetzelfde in de b2c-markt."

Daarnaast hangt bij de technologiereus al een hele waslijst aan internationale onderscheidingen voor vernieuwingen: Red Dot Design Awards, Henri van de Velde Awards, AV Industry Awards en zelfs twee Emmy's (bekroningen in de filmindustrie), waaronder één voor Barco Silex, dat de bioscoopervaring van de consument verbetert door de optimalisering van de audiovisuele technologie.

Zoals eerder al aangehaald, zijn die verbeteringen heel vaak een gevolg van cocreatie met de belanghebbenden van de specifieke markt, zoals ziekenhuizen en kennisinstellingen. "We werken daarvoor samen met gespecialiseerde raadgevers in elke branche, die gebonden zijn aan geheimhoudingscontracten. Binnen onze healthcare-divisie kunnen we daarvoor onder meer rekenen op **Dr.**

Olivier Vanovermeire, hoofd van de medische beeldvormingsdienst bij **AZ Groeninge**. Hij stond onder meer mee aan de wieg van de **Coronis Fusion** (multimodaal display voor radiologen, red.). We vinden het erg belangrijk om mensen uit kennisinstellingen in een zo vroeg mogelijk stadium bij dergelijke projecten te betrekken. In onze eigen Raad van Bestuur zetelt onder andere **An Steegen**, voormalig executive vice president bij imec, onderzoekscentrum voor nano-elektronica en digitale technologie." In opvolging van onze vorige CEO Jan De Witte, zal zij samen met referentieaandeelhouder **Charles Beauduin** de leiding opnemen.

Diversificatie

Lag de focus vroeger altijd op hardware, dan wijst Barco's innovatiekompas tegenwoordig ook meer in de richting van software en services. **Nexxis** belichaamt dat helemaal. "Dit is een video-over-IP-platform voor de

geïntegreerde digitale operatiekamer. Het laat toe om niet gecompriëerde video en audio in hoge resolutie te delen in en tussen operatiekamers. Het ondersteunt ook onze strategie om operatiekwartieren en andere cruciale ruimtes zoveel mogelijk kabelloos te laten werken. Met Nexxis is het bijvoorbeeld ook mogelijk om een auditorium vol dokters/chirurgen in opleiding via streaming een operatie live te laten meevolgen.”

Barco bekijkt telkens de relevantie van vernieuwingen in andere marktsegmenten dan die waarin het product is gelanceerd. Intussen werken de circa 660 ingenieurs die voor het bedrijf aan de slag zijn continu aan nieuwe verbeteringen. Dat is ongeveer 20% van de 3.303 medewerkers wereldwijd, waarvan **353** in het hoofdkwartier in **Kortrijk**.

“Elk van onze R&D-afdelingen werkt in principe voor iedere potentiële geografische markt. De uitzondering op die regel is China, waar we een specifiek R&D-centrum ‘in China, for China’ hebben. Dat werkt louter voor deze gigantische markt aan innovaties die vooral daar een grote meerwaarde hebben”, besluit Guy Van Wijmeersch.

Quick Wins leiden tot vruchtbare samenwerkingen

POM West-Vlaanderen als partner in kenniscreatie

Jan Bart Van In, hoofdredacteur

POM West-Vlaanderen speelt onder de noemer van Fabrieken voor de Toekomst een actieve rol op vlak van kennisontwikkeling in onze provincie. In nauwe samenwerking met TUA West zet ze samenwerkingsverbanden op waarbij bedrijfswereld, kennisinstellingen en overheid elkaar vinden. De POM is de stuwende kracht en facilitator die op deze manier vele partijen samenbrengt rond een gemeenschappelijke agenda gericht op het versterken van het innovatiepotentieel van de West-Vlaamse kmo's.

Jean de Bethune, voorzitter POM West-Vlaanderen: "De POM neemt ook haar rol op in de belangrijke crosssectorale dimensie gericht op de kruisbestuiving tussen verschillende sectoren en technologieën. Dit is vaak nog meer onontgonnen terrein. Complementair met de werking van Fabrieken voor de Toekomst heeft de POM ook aandacht voor de opleidingsbehoeften, bijvoorbeeld op vlak van digitale skills via de campagne #gahelemaaldigitaal. Dit illustreert onze zienswijze dat technologische innovaties niet zonder skills kunnen en omgekeerd."

Welke zijn de belangrijkste instrumenten waarmee de POM haar rol als partner in kennisontwikkeling vervult?

Jean de Bethune: "Er zijn de investeringen, vaak met partners, in wetenschapsparken zoals het Ostend Science Park in Oostende, het Food Innovation Park in Roeselare, de Machinebouw & Mechatronicalabo's in Kortrijk en Brugge, ... En in test- en onderzoeksfaciliteiten, zoals het testplatform op zee Blue Accelerator, pilot-infrastructuur Voeding & Gezondheid in Roeselare en het Circular Materials Center in Kortrijk. We zetten ook innovatieprojecten en platformen op met en tussen partners zoals NuHCas, dat inzet op de interactie tussen voeding en gezondheid. Er is de eigen organisatie van de **Quick Win Innovation call** (zie verder). Verder

nemen we ook initiatieven die de brug slaan tussen onderzoek en industrie zoals open-lab-dagen, Kenniswijzer en andere. We organiseren uiteraard

ook inspirerende events en webinars, bijvoorbeeld rond Industrie 4.0, circulaire economie of cybersecurity."

Via welke specifieke dimensies, troeven en/of actoren, onderscheidt West-Vlaanderen zich in uw visie als kennisregio binnen Vlaanderen?

Jean de Bethune: "West-Vlaanderen heeft inherent een aantal specifieke troeven eigen aan haar ligging en demografie en die zich ook uiten in ons economisch landschap. Zo is het de enige provincie aan zee, met bijgevolg een groot potentieel op vlak van blue economy. Daarnaast is er van oudsher een heel sterke agrosector en textielsector aanwezig die nog steeds de basis vormen van heel wat actuele sterke bedrijven. Ook de hoge vergrijzing aan onze kust mag als een opportuniteit gezien worden die de ontwikkeling van heel wat nieuwe zorggerelateerde producten en diensten kan stimuleren."

Specifiek aan West-Vlaanderen is het sterke kmo-landschap. Dit geeft als uitdaging dat bedrijven soms niet de nodige resources hebben om een volwaardige R&D-afdeling op te zetten. Het is van belang daar rekening mee te houden en bedrijven toch op weg te zetten richting innovatie, bijvoorbeeld via gemeenschappelijke trajecten en begeleiding. Anderzijds zijn kmo's net ook wel heel wendbaar om op nieuwe trends zoals digitalisatie in te spelen.

Als het gaat over de aanwezige actoren stellen we vast dat de inspanningen van de voorbije jaren op provinciaal niveau toch hun vruchten hebben afgeworpen. Ik heb het dan over de gezamenlijke inspanningen van Provincie, de POM en TUA West. We weten dat we geen volledig uitgebouwde universiteit hebben in West-Vlaanderen, nog altijd een handicap tegenover bijvoorbeeld Leuven, Gent of Antwerpen. Dankzij TUA West zijn er de voorbije jaren wel grote stappen gezet in een optimale afstemming en samenwerking tussen de aanwezige universiteiten, hogescholen en kenniscentra. Al die inspanningen hebben mee geleid tot een serieuze

versterking van het kennislandschap in West-Vlaanderen, met naast het al jarenlang verankerde VLIZ bijvoorbeeld nieuwe vestigingen van Flanders Make, De Blauwe Cluster, Centexbel, Flanders FOOD en In4Care. De afstemming en samenwerking tussen al deze partijen, in samenspraak met de sectorale en interprofessionele sociale partners, zorgen er voor dat voor de West-Vlaamse werkgever én werknemer één en één meer dan drie wordt."

Hoe stimuleert en ondersteunt de POM innovatieprocessen bij West-Vlaamse ondernemingen?

"Stimuleren gebeurt via het uitdragen van goede voorbeelden en het opzetten van gerichte communicatie en events. Ook het connecteren is van groot belang. Zo is er www.kenniswijzer.be, waar bedrijven een concrete vraag kunnen voorleggen aan een panel van experts uit West-Vlaamse hogescholen, universiteiten en onderzoeksorganisaties. (zie kaderstukje)

De verdere ondersteuning verloopt via het netwerk van vele partners, wat gericht is op het ontsluiten van kennis richting de talrijke kmo's die onze provincie kenmerkt. Vaak worden ook specifieke trajecten en werksessies opgezet gericht op cocreatie. Tegelijk wordt ook uitgekeken naar de best passende financieringskanalen voor de beoogde samenwerking. Ervaring leert dat enige begeleiding toch een extra troef is met het oog op een duurzame samenwerking die langer duurt dan één project. Vaak is er namelijk koudwatervrees."

De Quick Wins zijn een mooi voorbeeld van hoe POM West-Vlaanderen de samenwerking en cocreatie rond innovatie bij bedrijven aanwakkert. Wat is de balans van vijf jaar Quick Wins?

"De Quick Wins mogen zeker een succes genoemd worden. Tussen 2015 en 2021 werden 44 projecten goedgekeurd voor een totaalbedrag van bijna 1 miljoen euro.

We merken jaar na jaar toenemende belangstelling. Met deze call vatten we eigenlijk de essentie van onze werking: de focus ligt op samenwerking tussen bedrijven met het oog op innovatie en tegelijk met aandacht voor het West-Vlaamse en het kmo-karakter. De projecten hebben als doel een product, technologie of dienst in de ideeënfase versneld tot de pilootfase te brengen. Hierbij worden de resultaten binnen een tijdspanne van één jaar verwacht."

www.fabriekevoordetoekomst.be

Kenniswijzer

Samen met TUA West lanceerde POM West-Vlaanderen nog een nuttige digitale tool om innovatie bij ondernemingen te stimuleren: de Kenniswijzer. Bedrijven stellen op kenniswijzer.be hun vraag op anonieme wijze aan een panel experts uit West-Vlaamse universiteiten, hogescholen en onderzoeksorganisaties. Na zeven werkdagen wordt de juiste partner gevonden om het probleem op te lossen.

Willem Dewaele van Fraises de Guillaume

klopte aan bij Kenniswijzer.be. In de zomer schuimt hij met zijn foodtruck festivals af. Zijn Strawberry Daiquiri's op basis van verse aardbeien zijn overal een groot succes. Kenniswijzer.be bracht Willem in contact met hogeschool VIVES om zijn product te analyseren. Na grondig onderzoek vond men een manier om zijn cocktail tot zes weken te bewaren zodat verkoop in grote flessen ook mogelijk werd. "De eerste tests waren veelbelovend. We verkochten meteen 300 liter van onze Strawberry Daiquiri, het equivalent van 1.800 cocktails. Ondertussen hebben we zes zomerbars in onze portefeuille", vertelt een trotse Willem Dewaele.

Meer info: www.kenniswijzer.be

Concordia Textiles verzet de bakens met innovatieve reconversie

Voortrekker in globale circulaire textieleconomie

Bart Vancauwenberghe, freelancejournalist

Bijna 75 jaar lang gooide Concordia Textiles wereldwijd hoge ogen met de productie en verkoop van voeringstoffen en stoffen voor ski-jassen. Vandaag vertegenwoordigt die vorige corebusiness nog amper 2% van de activiteiten. Het bedrijf uit Waregem vond zichzelf sinds 2000 volledig heruit en bouwde dankzij eigen organische groei, slimme partnerships en versterkende acquisities een voorsprong op als internationale hoofdrolspeler in de transitie naar een circulaire textieleconomie.

Tot voor de eeuwwisseling was Concordia Textiles internationaal een toonaangevend productiegeoriënteerd bedrijf, met een volledige verticale integratie. De onderneming met thuisbasis in Waregem voerde alle activiteiten zelf uit (het sterken van garens, weven, verven, bedrukken, afwerken, coaten en lamineren van textiel). Met als eindproducten: weefseldoek voor beschermkledij, wegenwerken, lassers, hoogspanningscabines, legerrugzakken, slaapzakken en chirurgeschorten.

Carl Baekelandt, sinds 1998 CEO van het bedrijf: "Op dat moment was de vraag groter dan het aanbod en stonden we nog niet onder druk van de hoofdzakelijk Chinese concurrentie. Dat veranderde toen de prijzen kelderden en grote volumes textielproductie naar Azië werden overgeheveld. Als we op lange termijn wilden overleven, moesten we ons businessmodel abrupt en volledig omgooien. De realiteit wijst uit dat dit aardig gelukt is."

Drie businessunits

De keuze voor **technisch textiel** is een van de drie redenen van de geslaagde reconversie. De tweede factor was de vastberaden keuze voor **drie businessunits**. "Eén afdeling focust zich op werkkledij: we beschermen mensen en dingen tegen de omgeving en mikken daarbij op zowel militaire toepassingen als de medische sector en kledij voor cleanrooms.

Het tweede luik is 'outdoor fashion'. Voor topmerken zoals Tommy Hilfiger, Aigle,

foto Luc DM

Carl Baekelandt, CEO Concordia Textiles: "We beginnen alleen aan innovatieprojecten waarmee we een serieuze slaagkans hebben om ons te onderscheiden."

Chauvignon en Barber ontwikkelen we in Europa jassen, die we in onze sites in China en Bangladesh produceren en afwerken.

De derde tak richt zich op klantspecifieke oplossingen voor diverse nichemarkten. Het gaat daarbij om niet-confectiegebonden stoffen voor onder meer de auto- en de bouwindustrie. Die nieuwe activiteiten vertegenwoordigen ruim 98% van onze huidige omzet. Het belang van onze initiële producten (voeringstoffen en stoffen voor ski-jassen) is zo gekrompen tot minder dan 2%.”

In 2003 begon Concordia Textiles met de outsourcing van de productie naar Chinese fabrieken. Vijf jaar later nam het er de fabricage volledig in eigen handen. “In 2008 trof de bankencrisis ons midscheeps. Op één nacht verloren we 25% van onze omzet omdat panikerende klanten hun orders annuleerden. We hadden op dat moment de keuze tussen een forse inkrimping of strategische overnames. We kozen voor dat laatste.”

Buy & build

De acquisities baseren zich op het ‘buy & build’-principe. “We namen sindsdien talrijke bedrijven over met specifieke knowhow of activiteiten die ons konden versterken, terwijl zij op hun beurt profiteren van onze schaalgrootte. Het is een aanpak die we ook in de toekomst zullen verderzetten en die het mogelijk maakt om in Europa in te zetten op R&D en design, terwijl de productie zich hoofdzakelijk in Azië afspeelt.”

Globalisatie

Die politiek is het fundament van de **globalisatie**, de derde sleutel van de reconversie van de groep. Een eerste overname was die van LDC, dat deel uitmaakte van de UCO-groep. In 2009 kwam daar de stoffenafdeling van **Seyntex** bij. “Dankzij die gedeeltelijke overname van het Tieltse bedrijf verrijkten we onze kennis en konden we al een deel van de verloren omzet compenseren.”

Onder leiding van Carl Baekelandt realiseerde Concordia Textiles sinds 2013 nog diverse overnames, waardoor de groep werd versterkt met hoogwaardige en mensvriendelijke productiefaciliteiten in Spanje, Bangladesh, Rusland, Duitsland en België. Als CEO hield hij de markt intussen continu onder de loep en beseftte het belang van inzetten op disruptieve technologieën. “Wat zou er nodig zijn opdat dit familiebedrijf (opgericht door en nog steeds voor 59% in handen van de familie **Tuytens**, red.) binnen twintig jaar nog relevant zou zijn binnen de textielmarkt? Twee antwoorden: inzetten op diversiteit en op de circulaire economie. Anno 2016 was dat laatste nog een ‘nice to have’, intussen is het uitgegroeid tot een absolute ‘must have’.”

In die ambitie zet Concordia Textiles zich schrap voor de ultieme innovatie. Via de joint venture **PurFi Manufacturing**, ondergebracht op de site in Waregem, implementeert het bedrijf een technologie die het mogelijk maakt om textielvezels voor 100% te hergebruiken (*zie kaderstuk*).

Een boontje voor R&D

Sinds de eeuwwisseling spendeert Concordia Textiles gemiddeld 5 miljoen euro per jaar aan onderzoek en ontwikkeling.

Carl Baekelandt: “Dat besteden we aan investeringen in gesofisticeerde machines én mensen met de juiste technische capaciteiten. Elke businessunit en elk van de zusterbedrijven beschikt over een eigen R&D-afdeling, die zich volledig toelegt op de plaatselijke activiteiten. We beginnen alleen aan projecten waarmee we een serieuze slaagkans hebben om ons te onderscheiden. Die detecteren we aan de hand van een checklist met 30 vragen, zoals: Is de markt er klaar voor? Is de prijs marktconform? Zullen we op het juiste moment met de innovatie kunnen uitpakken? Pas als de score daarop minstens 80% is, of als onze globale

R&D-manager na een deliberatie het licht op groen zet, beginnen we eraan.”

De Concordia Textiles-groep was in 2020 goed voor een geconsolideerde omzet van 83 miljoen euro gerealiseerd met **920 medewerkers**. Daarvan werken er 230 in België.

www.concordiatextiles.com

Wieken kunnen nog beter pieken

Een mooi staaltje van innovatiegedreven samenwerking tussen twee West-Vlaamse bedrijven die ondersteund wordt door de **Quick Wins van POM West-Vlaanderen**, is het project ‘The Sky Is The Limit’. In dit project zetten **Concordia Textiles** uit Waregem en **Finipur** uit Wielsbeke samen hun schouders onder de creatie van speciale textielhoezen voor de **wieken van windmolens**, zodat die beter bestand zijn tegen extreme weersomstandigheden.

Carl Baekelandt, CEO van Concordia Textiles: “Producenten van windturbines kunnen een gevoelige kostenbesparing realiseren als ze, in plaats van de wiek zelf, alleen de textielhoes moeten vervangen eenmaal die versleten is. We zijn daar al vier jaar mee bezig, vermoedelijk zal het nog minstens twee jaar duren vooraleer we daarmee de markt op kunnen. Eén ding is duidelijk: met dit product zou zich voor ons een wereldwijde markt openen.”

PurFi: textielafval wordt volwaardige grondstof

Op een van zijn vele buitenlandse reizen ontmoette Carl Baekelandt, CEO van Concordia Textiles, **Joy Nunn**, bezielster van het Amerikaanse **PurFi**. "Zij had een revolutionaire methode bedacht voor het regenereren van vezels. De meeste recyclagetechnieken werken mechanisch en trekken de vezels kapot. Daardoor worden ze korter en minder sterk. Met de 'reverse spinning'-techniek (het onttoetsen van vezels) van PurFi behouden de vezels wel hun lengte en sterkte."

Als je dat op grote schaal kan toepassen, wordt de enorme afvalmarkt die eigen is aan textiel, plots een gigantische grondstoffenmarkt. In Europa alleen al wordt jaarlijks ruim 6 miljard aan kleding niet gebruikt. Daarvan wordt liefst twee derde vernietigd. Als Europa en de Verenigde Staten zich richten op die 'rejuvenation'-markt (terugwinnen van vezels, red.) biedt dat enorme kansen en een groot concurrentievoordeel tegenover de lageloonlanden."

Baekelandt en Joy Nunn (die intussen naar België verhuisde, red.) bundelden in 2019 de krachten in de joint venture PurFi Manufacturing, ondergebracht in de gebouwen van Concordia Textiles. Daar is intussen een pilootlijn geplaatst die op jaarbasis 3.000 ton textiel een nieuw leven kan geven. "Die maakt het mogelijk om de vezels te hergebruiken als 'virgin' materialen die nog even lang en sterk zijn als bij het eerste gebruik. Het is de ambitie om tegen einde 2021 met de productie te starten. De vezels verkopen we aan spinnerijen. Ze zullen als grondstof dienen voor de nieuwe collecties van topmerken: zij sturen hun 'afval' naar ons, wij bezorgen het terug aan hen als nieuwe grondstof. Voor dat transport zullen we trouwens vooral gebruikmaken van het water: vanuit de haven van Antwerpen komen schepen

met containers vol textielafval naar de **River Terminal in Wielsbeke**. Na de behandeling in onze gebouwen keren de grondstoffen via dezelfde weg weer terug."

Bij PurFi Manufacturing werken medio 2021, **20 mensen** in 5 ploegen. Op dit moment is de pilootlijn klaar voor de behandeling van 'post industrial'-materialen. "Dat zijn overschotten van spinnerijen, weverijen, brei- en confectiebedrijven die niet gecontamineerd zijn maar wel ontmanteld moeten worden. Daarvoor werken we samen met **Resortecs**, een scale-up die slim garen en knopen ('Smart Stitch') heeft ontwikkeld. Wanneer kledingstukken die met Smart Stitch zijn uitgerust, in de oven worden opgewarmd, smelt het garen en kan je de verschillende delen van een kledingstuk makkelijk van elkaar scheiden. De volgende stap wordt de recuperatie van vezels uit 'pre-consuming'-afval. Dat is kledij die in de winkel niet verkocht is geraakt (bijvoorbeeld overschotten van solden) en anders door de merken zou worden vernietigd. Tegen 2026 willen we ook klaar zijn om de derde soort materialen ('post-consumer': gedragen kledij) te behandelen. Voor kledijmerken wordt dat cruciaal vermits Europa vanaf 2026 een terugnameplicht oplegt en de Verenigde Naties vanaf dan aanbevelen dat elk stuk textiel voor minstens 25% is samengesteld uit gerecycleerde materialen."

Volledige recuperatie

De pilootlijn bij Concordia Textiles werkt volledig op zonne-energie en genereert geen afvalstoffen. "Na de 'reverse spinning' krijgen we 70% lange vezels, bestemd voor hergebruik in de modemarkt. Circa 20% zijn korte vezels, die bruikbaar zijn voor zogenaamde

non-wovens (bv. pampers en producten voor intieme hygiëne). De overige 10% zijn fijne vezels die als grondstof voor composiettoepassingen kunnen fungeren."

De pilootlijn vertegenwoordigt een investering van **8 miljoen euro** en zal normaal snel navolging krijgen. "Volgend jaar komt er een tweede lijn in **India**. Het is de bedoeling overal ter wereld PurFi-fabrieken te bouwen vlakbij textielproductiecentra. We zullen de materialen dan eerst opvangen in eigen 'collection centers', waar een eerste sortering gebeurt. Door ons ERP-systeem te koppelen aan dat van de fabrikanten, zullen we altijd een goed beeld hebben over hoeveel capaciteit we mogen verwachten. Elke PurFi-vestiging zal een verregaand geautomatiseerde 'black box' zijn, waar zo weinig mogelijk mensen toegang krijgen."

VIVES brengt kennis en innovatie dichtbij

Jan Bart Van In, hoofdredacteur

Hogeschool VIVES doet aan praktijkgericht onderzoek. Ze reikt bedrijven en organisaties oplossingen aan voor diverse complexe vraagstukken. Bovendien levert het onderzoek van haar expertisecentra nieuwe kennis en inzichten op voor het onderwijs. Op die manier is VIVES onder meer ook een solide partner voor innovatieve voedingsbedrijven die werk willen maken van een circulaire economie.

Hogeschool VIVES is met circa 1.500 personeelsleden en 17.000 studenten de grootste hogeschool in West-Vlaanderen. De onderwijsinstelling beschikt over campussen in vijf steden in West-Vlaanderen: Brugge, Kortrijk, Oostende, Roeselare en Torhout.

Onderzoek is een van de kernopdrachten binnen de innovatiemissie van VIVES in haar rol als gedegen kennisorganisatie. Dat verloopt via zes expertisecentra die praktijkgericht onderzoek uitvoeren voor en met het werkveld: bedrijven, middenveldorganisaties en overheden. Daarnaast valoriseren de expertisecentra hun onderzoek in het werkveld via dienstverleningsopdrachten. Ze liggen ook mee aan de basis van nieuwe navormingen.

Joris Hindryckx, algemeen directeur VIVES: "Praktijkgericht onderzoek vertrekt van en keert terug naar het maatschappelijke veld. Docenten en studenten werken mee aan onderzoeksprojecten, vaak op vraag van het werkveld. Binnen de context van de hogeschool worden heel veel ideeën gegenereerd. Deze ideeën leiden tot **innovatie**, een belangrijke drijfveer voor de economie en het maatschappelijk functioneren, die ook in ons onderwijs kan ingezet worden, zowel in de reguliere opleidingen als via een aanbod van levenslang leren."

Het **VIVES Innovation Center**, aangestuurd door **Isabel Vanslembrouck**, ondersteunt de expertisecentra op vlak

van PR, interne en externe netwerking en samenwerking, administratie, projectinitiatie en strategie.

Isabel Vanslembrouck: "Onze onderzoekers hebben **drive** voor en **connectie** met het onderwerp waar ze mee bezig zijn. Via het bestuderen, uitdiepen, vernieuwen en uittesten van een onderwerp binnen hun vakgebied bouwen ze expertise op die breed kan ingezet en gevaloriseerd worden. En net door het samenbrengen van deze kennis, over disciplines heen, bieden we oplossingen voor de huidige complexe maatschappelijke uitdagingen." Het **Expertisecentrum Agro- en Biotechnologie** is een van die expertisecentra van VIVES en wordt geleid door coördinator **Yves De Bleecker**, docent agro- en biotechnologie.

Yves De Bleecker: "Het expertisecentrum agro- en biotechnologie voert onderzoek uit in de domeinen voeding, biotechnologie, groenmanagement, dier en landbouw. Het draagt hiermee bij aan innovatie in de land- en tuinbouw, de veeteelt, de voedingsindustrie en de stedelijke groenvoorziening. Bij de werking van het expertisecentrum zijn 37 medewerkers betrokken. 2/3de van hen combineert onderzoek met lesgeven, 1/3de is fulltime onderzoeker. Het expertisecentrum kende in zijn 10-jarige bestaan een gestage groei op vlak van medewerkers, infrastructuur en apparatuur.

Studenten van de zes afstudeerrichtingen van de bachelor in de agro- en

biotechnologie worden bij het onderzoek en de dienstverlening betrokken via stages, bachelorproeven of projectwerk. Op onderzoek gebaseerde resultaten en inzichten worden geïntegreerd in specifieke vakken van de opleiding. De integratie van onderzoek in onderwijs draagt bij tot een krachtige leeromgeving voor de studenten."

Hoe verloopt de interactie met het ondernemingsveld?

Yves De Bleecker: "We werken in opdracht van een specifiek bedrijf of voeren onderzoek uit voor een groep van bedrijven. Op jaarbasis geven we advies en werken we samen met een honderdtal Vlaamse ondernemingen. Dit gaat van heel verkennende vragen tot het uitwerken van diepgaande en specifieke cases. Het grootste deel van deze bedrijven zijn West-Vlaamse kmo's.

Enkele topics zijn: de teelt en de verwerking van de zoete aardappel of bataat en yacon in Vlaanderen. Het ontwikkelen van voedingsproducten met verliesstromen uit de agrovoedingsindustrie zoals draf (verliesstroom van brouwerijen) en verliezen van groenten en fruit. Het ontwikkelen van voedingsproducten op maat van specifieke doelgroepen, zoals senioren en personen met kauw- en slikproblemen. De introductie van 'smart farming' technieken bij West-Vlaamse landbouwers en het verder professionaliseren van de korte keten in West-Vlaanderen."

Uw expertisecentrum werkt al geruime tijd samen met maatwerkbedrijf Sowepo uit Poperinge. Wat behelst dat?

Yves De Bleecker: "De eerste samenwerking met Sowepo dateert van tien jaar terug. De confituur op basis van restanten van hopscheuten die toen werd ontwikkeld, lag aan de basis van het Houblonnesse gamma dat vandaag

door Sowepo wordt gemaakt. VIVES was de voorbije jaren betrokken bij de ontwikkeling van meerdere producten uit het gamma of gaf hierover advies. Het expertisecentrum stond in voor verschillende productontwikkelingen. Uitdagingen bij het ontwikkelen van deze producten lagen op het vlak van het behouden van de typische smaak van de hopscheuten, een aantrekkelijke kleur, en

de houdbaarheid van het eindproduct. Restanten van hopscheuten zijn bijzonder vezelrijk. De grootste uitdaging was dan ook het verkleinen van deze vezels zodat ze niet storend zijn in het eindproduct."

Meer info over de diverse expertisecentra van VIVES is te vinden op hun website.

Sowepo & VIVES samen in de bres voor voedingsoptimalisatie

Smaakprikkelende kruisbestuiving rond hopscheuten

Jan Bart Van In, hoofdredacteur

Maatwerkbedrijf Sowepo uit Poperinge verrast en excelleert al enkele jaren met de ontwikkeling en creatie van originele voedingsproducten waarin telkens de subtiele smaak van West-Vlaamse hopscheuten is verwerkt. Hun Houblonnesse assortiment gaat van kazen tot confiserie en zelfs sterke dranken. Voor de ontwikkeling van deze innovatieve producten werkt Sowepo nauw samen met het expertisecentrum Agro- en Biotechnologie van hogeschool VIVES. Een smaakprikkelende kruisbestuiving...

Sociale Werkplaatsen Poperinge

(Sowepo) vzw is als maatwerkbedrijf en als arbeidszorgcentrum met 150 vaste medewerkers en ook met een 40-tal projectgerelateerde personen, actief in Poperinge. In 2020 realiseerde de organisatie circa 4 miljoen euro aan inkomsten. Het sociale economiebedrijf is toeleverancier en partner van de regionale industrie in domeinen als assemblage, elektronica, verpakking en voeding (zowel bio als niet-bio). De organisatie doorloopt momenteel een samenwerkingstraject met collega **'t Veer vzw** uit Menen onder de nieuwe vlag **Forena**, die 710 doelgroepmedewerkers zal overkoepelen.

Walter Bilcke, algemeen directeur

Sowepo vzw: "De twee betrokken vzw's hebben sinds 4 mei 2021 gelijklopende statuten, dezelfde leden in de algemene vergadering, dezelfde bestuurders en dezelfde algemene directeur. Operationeel blijven beide maatwerkbedrijven aparte vzw's die hun

eigenheid en identiteit behouden. Het doel van deze samenwerking met 't Veer is een krachtenbundeling om ons te wapenen tegen de uitdagingen van de toekomst. Willen we onze opdracht als maatwerkbedrijf kwalitatief blijven invullen, dan hebben we diversiteit (en dus ook risicospreiding) nodig in ons werkaanbod ten behoeve van onze maatwerkers. Ook hebben we blijvend nood aan diverse ondersteunende functies. Om hierin een optimaal punt te bereiken, is een bepaalde **schaalgrootte** belangrijk. We zullen leren van elkaar en zo stap voor stap vooruitgaan. Beide organisaties zijn complementair op verschillende vlakken. 't Veer is sterk in het bewerken van ijzer, Sowepo heeft dan weer veel expertise in het werken met de grondstof aluminium. Sowepo heeft net geïnvesteerd in een nieuwbouwsite bedoeld voor voedingsactiviteiten, terwijl 't Veer hierin niet actief is. We versterken elkaar ook in belangrijke maatschappelijke thema's. Beide bedrijven zetten sterk in op circulaire

economie: 't Veer werkt met een grote enclave bij metaalrecyclagebedrijf **Galoo** in Menen, waar maatwerkers al jarenlang meehelpen aan de depollutie van elektrotoestellen. Sowepo trekt de circulaire kaart in haar voedingsactiviteiten."

Sowepo ontpopte zich de jongste tien jaar als een innovator in voedingscreaties en als een pionier op het vlak van werken met reststromen. Wat behelst dat?

Walter Bilcke: Onder de naam Houblonnesse lanceren we producten waarin de hopscheuten als lokale delicatessen zijn verwerkt. We gebruiken naast de hopscheuten zelf ook de stengels van hopscheuten die anders worden weggegooid. Op die manier zetten wij als 'foodsaver' deze nevenstromen opnieuw in voor de primaire voedingseconomie. We oogsten en verwerken deze in heerlijke streekproducten, die 100% West-Vlaams erkend zijn.

Sowepo excelleert met zijn originele Houblonnesse-voedingsproducten waarin telkens de subtiele smaak van West-Vlaamse hopscheuten is verwerkt.

Bij de Houblonnesse-activiteiten zijn van bij de start ongeveer tien mensen betrokken die onze grondstoffen, de hopscheuten, oogsten op het veld. Daarna doen we beroep op een vijf- à tiental medewerkers om de verworven hopscheuten te kuisen en voor te bereiden in de vorm die we later nodig hebben. In onze keuken hebben we een continue tewerkstelling die varieert tussen de vijf tot vijftien personen (in piekperiodes).

Dankzij de groeiende naamsbekendheid van Houblonnesse, werden we als maatwerkbedrijf al snel aangesproken door reguliere voedingsbedrijven om hen bij te staan in hun productie (zowel bio als niet-bio). Houblonnesse was voor onze organisatie het startsein voor de implementatie van een eerste

keuken en tegelijkertijd van onze eerste nevenactiviteiten in de voedingsindustrie. In de lente van dit jaar openden we een nieuwbouwsite, uitsluitend bedoeld voor voedingsactiviteiten. Onze omzet in voeding bedraagt ondertussen circa 35% van onze totale omzet, wat het belang van deze bedrijfstak onderstreept.”

Sowepo werkt rond het concept Houblonnesse nauw samen met het Expertisecentrum Agro- en Biotechnologie van hogeschool VIVES. Hoe is die alliantie ontstaan?

Walter Bilcke: In de crisis van 2008 tot 2010 verloren wij heel wat omzet. Omzet staat voor ons gelijk aan handenarbeid. We waren genoodzaakt om in die periode mensen in werkloosheid te zetten. Daarmee konden wij niet langer

voldoen aan onze missie: namelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt zinvolle arbeid aanbieden. Op dat ogenblik hebben wij gezocht naar een nieuw soort werk dat veel handenarbeid vraagt én een buffer kon zijn voor onze activiteit als toeleverancier van de economie. We zijn naar **VLAIO**, het Agentschap Innoveren & Ondernemen van de Vlaamse overheid (het vroegere IWT) gestapt. Zij adviseerden ons om een eigen productgamma op de markt te brengen. De bouwstenen van dit concept waren: een link met Poperinge, voldoende arbeidsintensief, markconform zijn én ook weer niet te grootschalig (= moeilijk automatiseerbaar) zodat grote spelers ons idee niet zouden kopiëren. Het idee om te werken met de reststromen van hopscheuten was geboren.

foto Luk Dombrecht

VLAIO heeft ons vervolgens in contact gebracht met VIVES. Ons maatwerkbedrijf had destijds, tien jaar geleden ondertussen, totaal geen expertise op vlak van voeding, laat staan met het ontwikkelen van producten. Het expertisecentrum Agro- en Biotechnologie van **VIVES** helpt bedrijven om recepturen op punt te zetten én om mee te denken rond productontwikkelingen in voedingsactiviteiten.

Tot welke resultaten heeft die samenwerking geleid?

Walter Bilcke: Dankzij VIVES zijn wij in onze opzet geslaagd om hoogstaande, doch artisanale producten te vervaardigen én te vermarkten. Enerzijds heeft VIVES ons geholpen met de productontwikkeling van ons

Houblonnesse-assortiment en het op punt zetten van recepturen. Ze hielpen ons ook met de technologie voor het breken van de vezelstructuur van hopscheuten. Anderzijds heeft de hogeschool een belangrijke rol gespeeld in het extrapoleren van productie op laboschaal naar een grotere productiecapaciteit, ondanks het sterk ambachtelijke karakter van onze producten. VIVES is steeds een trouwe partner geweest in de opvolging van de gemaakte ontwikkelingen, zoals het bepalen en optimaliseren van houdbaarheidstesten.

De vruchtbare samenwerking met VIVES loopt verder. Momenteel zijn wij met een nieuw innovatief project bezig inzake circulaire economie waarbij we deze keer inzetten op draf en fruitpulp. Met deze grondstoffen willen we nieuwe gezonde producten op de markt zetten.

Ook hiervoor doen wij opnieuw beroep op **Yves De Bleecker en** zijn team. In de toekomst wensen we nog meer de kaart te trekken van het circulaire gebeuren. Het wordt dus een sociaal, groen en regionaal verhaal. De focus ligt ditmaal op vernieuwende producten die én lekker én gezond zijn, met reststromen afkomstig van fruit-, bier- en wijnproductie. We nemen onze tijd om een gedegen marktstudie af te werken en ons op de juiste manier in de markt te profileren. Wordt vervolgd in 2022.

*PS: **Walter Bilcke** nam einde september 2021 afscheid van Sowepo om te genieten van een welverdiend pensioen. Dit interview dateert van net daarvoor.*

www.houblonnesse.be

Onderzoeksactiviteiten van Howest groeien gestaag

Van braindrain naar braingain

Jan Bart Van In, hoofdredacteur

Howest anticipeert als kenniscentrum strategisch op en beantwoordt aan de behoeften van de maatschappij in het algemeen en het brede socio-economische werkveld in het bijzonder. De hogeschool kiest dan ook bewust voor nieuwe profielen en innovatieve niches. Op die manier werkt de onderwijsorganisatie mee aan het ombuigen van de fameuze West-Vlaamse braindrain in een braingain.

Howest ontstond in 1995 uit de samensmelting van zes lokale hogescholen in West-Vlaanderen. De organisatie profileert zich als een atypische, creatieve, innovatieve en ondernemende school. De studentenpopulatie groeide in de periode 2016-2020 van 6.123 naar **8.489** en het aantal medewerkers van 452 naar **642**.

Lode De Geyter, algemeen directeur: "Howest maakt deel uit van het sociale en economische weefsel van haar regio. Met het bedrijfsleven, de diensten- en zorgsector en met de overheid, vormen we een triple helix die mee sturing en invulling geeft aan het welzijn en de welvaart. Innovatie staat daarbij centraal, zowel bij de onderwijs- als

bij onze onderzoeksactiviteiten. De onderzoeksresultaten uit onze IT-opleidingen worden bijvoorbeeld geïntegreerd in onze bedrijfsmanagementopleidingen. Zo vond 'blockchain' met 'Smart Contracts' zijn weg naar de opleidingen Financial Advisor en Supply Chain Management."

De jongste jaren versterkte Howest ook haar internationale actieradius en reputatie en zit het aantal buitenlandse studenten in de lift. Het pionierswerk van de Engelstalige opleiding **Digital Arts and Entertainment (DAE)** (zie West-Vlaanderen Werkt 02-2020) speelde hierin een grote rol.

Onderzoek floreert

Onderzoek is eveneens een cruciale factor in de missie van Howest. In de periode 2016-2020 is de omzet uit onderzoek en dienstverlening gestegen van 3,52 miljoen naar **6,24 miljoen** euro. Het aantal betrokken onderzoekers nam toe van 140 naar **229**.

Geoffrey Hamon, diensthoofd Onderzoek, Dienstverlening & Valorisatie:

"Het werkveld geeft mee vorm aan onze opleidingen en doet van zijn kant steeds vaker een beroep op Howest als innovatiepartner. We organiseren ons om vanuit een laagdrempelige dienstverlenende houding en met een interdisciplinaire aanpak, meerwaarde te creëren in onze regio en tegelijk ons onderwijs te versterken. Het stimuleren van ondernemerschap kreeg een belangrijke plaats in onze organisatie.

Howest in VEG-i-TEC.

PhotoSTYN

Naast stages en bachelorproeven zetten we in op werkplekleren, waardoor we de samenwerking met het werkveld structureel verankeren.”

Howest zet in op een interdisciplinaire aanpak waarbij onderzoekers en lectoren uit verschillende opleidingen, het werkveld en andere kennisinstellingen als evenwaardige partners samenwerken aan praktijkgerichte uitdagingen.

Een mooie praktijkcase is het onderzoek van de afdeling **Industrieel Productontwerpen** van Howest naar hoe een ontwerper bruikbare XR-toepassingen kan opzetten ter

ondersteuning van het ontwerpproces. Het doel is deze processen te versnellen en te vereenvoudigen door de informatieoverdracht en kennisopbouw op een digitale manier te ondersteunen zonder verlies van kwaliteit. Howest werkt hier onder andere samen met het bedrijf **pilipili bv** uit Kortrijk aan gerichte oplossingen op maat van hun specifieke noden. (zie verder op deze pagina)

Ondernemerschap aanwakkeren

De hogeschool moedigt ondernemerszin en ondernemerschap aan bij haar studenten. Die worden begeleid door een team van de Cel Ondernemen en kunnen het statuut aanvragen

van student-ondernemer of student-zelfstandige. Incubatoren, zowel binnen de gebouwen van Howest als via partnerschappen, bieden de studenten een veilige en stimulerende omgeving om te starten voor ze uitvliegen naar een eigen locatie.

De oprichting van Howest Foundation in 2020 is de jongste kers op de innovatietaart. Deze stichting ondersteunt via giften projecten en onderzoeksthema's die inzetten op sociale verantwoordelijkheid en die bijdragen aan een duurzaam en globaal engagement.

Pilipili Productontwerp nv uit Kortrijk:

“Samenwerking met Howest verkort ontwikkelingstijd”

Pilipili Product Design & Engineering uit Kortrijk, is met een team van veertien medewerkers en een jaaromzet van 1,6 miljoen euro uitgegroeid tot een van de grootste en toonaangevende specialisten in industrial design in West-Vlaanderen. Een intensieve samenwerking met Howest creëert nieuwe innovatieve pistes rond onder andere de implementatie van virtual reality (VR).

Pilipili Productontwerp is opgestart in 1996 door **Adriaan De Bruyne** en **Steven Dehollander**, twee oud-studenten van de toen nog prille opleiding productontwikkeling aan de Universiteit Antwerpen. Sinds 2007 wordt het bedrijf, met thuisbasis in een aantrekkelijk bedrijfsgebouw in de Kanonstraat in Kortrijk, verder gezet door Steven Dehollander.

De jongste jaren is ook de bekende West-Vlaamse ingenieur en ondernemer **Jo Versavel** (ex-topman bij Barco en bij Traficon) betrokken als medevenoot en voorzitter van de onderneming.

Pilipili profileert zich als 'smaakmaker' voor de Belgische industrie via het conceptueel en mechanisch ontwerpen van industriële producten in verschillende sectoren, zoals

consumentengoederen, machinebouw, elektronicatoepassingen, medische apparatuur en verpakking. Dat vertaalt zich in een brede waaier aan klanten.

Steven Dehollander, afgevaardigd

bestuurder: "Picanol was een van onze eerste klanten. Pilipili evolueerde de jongste jaren naar een full-service bureau, waarbij we niet enkel product design & engineering aanbieden, maar ook UX design, marktstrategie en merkpositionering. We behaalden al menig internationale designprijzen, bijvoorbeeld voor de TWO (eigen product), een deurklink voor personen met dementie (goed voor een iF Gold Award 2019), en voor de Tellie (eindklant Telenet), een gebruiksvriendelijke teleconferencing tool voor woon- en

zorgcentra (if Award 2021).

We zijn de laatste jaren ook vaak actief bij start-ups. Swimtraxx (Capetech bv uit Leuven) is hiervan een mooi voorbeeld. De onderneming uit Heverlee (opgericht door Roeselarenaar Jeroen Lecoutere) lanceerde een draagbare sensor voor zwemmers."

Wat is de relatie tussen pilipili en Howest?

Steven Dehollander: "We hebben al lang een intensieve samenwerking met **Howest**. Dit uit zich in stagiairs tijdens het studiejaar, eindwerkstudenten en masterclasses. Er is ook een creatieve kruisbestuiving met de **Dienst Onderzoek** van Howest rond zogenaamde **Smart Service Bridge (SBB)**-projecten.

Een van die projecten behelst de implementatie van visualisatie & 3D-renders en dus van augmented reality (AR) en virtual reality (VR) in de ontwikkeling van onze nieuwe producten. We gebruiken de laatste jaren steeds meer VR in het proces van onze productontwikkeling. Deze tool maakt het mogelijk om objecten te evalueren zonder dat ze fysisch bestaan. Denk bijvoorbeeld aan een weefgetouw of een grote machine die je volledig kan bekijken en aanraken, je kan de vorm evalueren en de toegankelijkheid en de ergonomie bestuderen, zonder dat deze machine al gebouwd werd."

Wat was de inbreng van Howest hierbij?

Steven: "Howest heeft ons in dit project sterk geholpen met de juiste software, specifieke opleidingen en de voorbereiding van onze 3D-data naar visualisatie, materiaalweergave en interactieve mogelijkheden. Zo leerden we om de VR-omgeving te programmeren, waardoor de gebruiker objecten kan vastnemen en manipuleren: een cinemastoeel openklappen, een machine leren installeren, enz. Dankzij deze kennis wordt VR nu nog meer toegepast voor onze klanten en hebben we ook al hele VR-presentaties opgeleverd."

De verfijning van deze technologie maakt ook dat we de ontwikkelingstijd van nieuwe producten aanzienlijk kunnen verkorten en/of de communicatie met de klanten kunnen verbeteren."

Krijgt deze samenwerking met Howest nog een verlengstuk?

Steven: "De gesprekken zijn aan de gang om een vervolgtraject voor dit project op te starten. De VR-mogelijkheden zijn zeker nog niet allemaal geëxploreerd."

www.pilipili.be

Steven Dehollander: "Howest heeft ons sterk geholpen met de juiste software, specifieke opleidingen en de adaptatie van onze 3D-data."

foto Kurt

Innoveer sneller met onze kennis!

Hoe implementeer je virtual reality en data-engineering succesvol? Hoe kan een nieuwe grondstof of verbeterde receptuur jouw onderneming wapenen voor de toekomst? Onze **hogescholen delen hun kennis** graag met jou! **Nieuwe technologische mogelijkheden** vragen ook **innovatieve business-modellen**. Ons team van ervaren coaches biedt **bedrijfsbegeleiding** in de sectoren Agrofood, Energie, Life Sciences en Gezondheid, Logistiek, Machinebouw & Mechatronica en Nieuwe Materialen.

Interesse in een innovatieboost voor jouw onderneming?

Registreer je vandaag nog voor een kosteloos begeleidingstraject op www.ssbridge.eu

Een blauwe community voor de Noordzee

Carl Devos, vertegenwoordiger van UGent in West-Vlaanderen en CEO van Ostend Science Park

De blauwe economie, waaronder scheepvaart, windturbines op zee, kustbescherming, visserij en aquacultuur, is vandaag goed voor 5,2% van het Vlaamse bruto binnenlands product (bbp). UGent wil de dynamiek van deze sector mee aanwakken via Ostend Science Park en Bluebridge, met het oog op de creatie van een heuse Blue Valley.

De interesse voor en de aanwezigheid van **Universiteit Gent (UGent)** in West-Vlaanderen groeit gestaag. Er is een campus in Kortrijk, ze ondersteunt samen met de VUB in Brugge een afdeling van de Universiteit van de Verenigde Naties en is verder nog betrokken bij andere projecten die elders in de provincie lopen (zie kaderstuk). In Oostende is UGent de hoofdaandeelhouder van **Ostend Science Park (OSP)**, een uniek wetenschapspark dat zich helemaal op de blauwe economie concentreert. Daaronder verstaan we alle economische activiteiten die verbonden zijn aan oceanen, zeeën en kusten.

In West-Vlaanderen bestaat een lange traditie op het vlak van de blauwe economie, denk aan de visserij en havens, maar die sector evolueert snel. Allerlei nieuwe activiteiten worden ontwikkeld, zoals offshore windmolenparken, aquacultuur, onderwaterdrones of moderne kustverdediging. De blauwe economie wordt essentieel voor onze toekomst: ze moet instaan voor onder andere energie en voedsel, want op land zijn de limieten ondertussen bereikt. Er is evenwel nog veel onderzoek en innovatie nodig om die sector efficiënter en duurzamer te maken.

Daar wil UGent via OSP toe bijdragen. Een wetenschapspark is immers geen industriepark, hoewel het zich ook op bedrijven richt. Dat uit zich niet enkel in een groene en inspirerende omgeving, maar ook in de verplichting voor bedrijven om R&D op het park te ontwikkelen

en daarvoor samen te werken met kennisinstellingen, waaronder de UGent. OSP organiseert en stimuleert onderzoek en innovatie, door kenniswerkers, beleidsmensen en ondernemers uit die sector samen te brengen.

Onderzoeks- en testinfrastructuur

Dat doet UGent samen met de partners **POM West-Vlaanderen** en **Haven Oostende**. Die laatste zorgt voor de letterlijke nabijheid van het industriële weefsel.

De POM huisvest op OSP haar blauwe economiewerking en zal er binnenkort een **Blue Economy Corner** voor bedrijven openen. Op OSP werkt ook het team van **POM West-Vlaanderen** dat het Blue Accelerator platform beheert, in de volksmond wel eens 'het geel frietkot' genoemd. Dat is een hoogtechnologisch living lab, gelegen op 500 m voor de kust van Oostende. Kmo's en kennisinstellingen kunnen er hun producten op een veilige manier testen in een mariene omgeving.

Op OSP zijn onderzoekers van UGent, die in deze sector tot de wereldtop behoren, actief. Er werken verschillende doctoraatsstudenten.

UGent bouwt er vanaf begin 2022 nieuwe, unieke labo's en zorgt zo ook zelf voor 'de wetenschap' op het wetenschapspark. De universiteit investeerde eerder al in de hoogtechnologische labo's van de universitaire onderzoeksgroep **StressChron**, op OSP.

Daar staat ook het indrukwekkende **Vlaamse Maritiem Onderzoekscentrum**, met de golfbak en de 174 m lange en 20 m brede sleeptank.

OSP werkt ook samen met de **Vlaamse Visveiling** om in de vismijn in Oostende een incubator voor aquacultuur start-ups te huisvesten. De vismijnsite beschikt over zeewater van uitstekende kwaliteit, terwijl de UGent wereldvermaard is omwille van haar expertise op het vlak van aquacultuur. De komst naar een locatie net naast OSP van het Noorse **Columbi Salmon**, dat op een duurzame manier zalm aan land wil kweken, is mede gemotiveerd door de aanwezigheid van wetenschappelijke kennis.

UGent is ook betrokken bij heel wat andere wetenschappelijke experimenten elders aan de kust. OSP is een onderzoekscampus; er is geen regulier onderwijs voorzien. Maar er worden wel summer schools georganiseerd en blauwe economieopleidingen in het kader van levenslang leren. Daarvoor kan trouwens worden gebruikgemaakt van het unieke **Blue Energy Training Lab**, een faciliteit uit het project UPSKILL van de POM in Bluebridge. Dat training lab is gericht op analyse van big data en de training van vaardigheden met virtual reality-toepassingen. Bluebridge is de incubator op OSP, waar events en trainingen georganiseerd worden. Het is het hoofdkantoor van OSP, waar UGent haar labo's bouwt.

"In West-Vlaanderen bestaat een lange traditie op het vlak van de blauwe economie, denk aan de visserij en havens, maar die sector evolueert snel."

foto Jan

Uniek ecosysteem

Twee bedrijven vonden al de weg naar OSP: **e-BO** en **GEOxyz**. Ook de Vlaamse **WaterKlimaatHub** (VITO) komt naar OPS. Op termijn zullen ruim 50 kenniswerkers er onderzoek doen rond duurzaam waterbeheer.

OSP werkt in Oostende in een dynamische, gevarieerde innovatieomgeving. Zo is er onder andere het **VLIZ**, dat samen met het **ILVO** elders in Oostende de **InnovOcean**

Campus bouwt. Ook de Belgische Marine, het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, de offshoresector of hoogtechnologische bedrijven zoals ECA Group, expert in robotica en geautomatiseerde systemen, zorgen er voor heel wat innovatie.

Het is de bedoeling om al die spelers met elkaar te verbinden via de zogenaamde **Blue Valley**, een project getrokken door de Stad Oostende waarin OSP een hoofdrol speelt.

OSP biedt grond aan, maar is geen immobiëlen-, wel een innovatieproject. OSP creëert een ecosysteem met eigen testinfrastructuur, brengt onderzoekers, ondernemers en beleidsmakers samen en houdt daarvoor ook contacten met buitenlandse bedrijven en actoren, bijvoorbeeld uit Scandinavië, Frankrijk en de VS. Het doel van OSP is om al die actoren uit verschillende deelsectoren van de blauwe economie te verbinden zodat ze elkaar en het onderzoek inspireren en versterken.

West-Vlaamse braindrain indijken - Carl Devos

UGent organiseert op Campus Kortrijk onderzoek en onderwijs in de industriële wetenschappen, geconcentreerd rond drie speerpunten. Het zijn unieke opleidingen die ook de master in eigen provincie houden en zo de braindrain beperken. We doen dat in nauwe samenwerking met de bedrijfswereld en andere kennisinstellingen.

Om dat onderwijs en onderzoek optimaal te organiseren, investeert UGent fors in Kortrijk. Zo werd enige tijd geleden samen met Howest het Industrial Design Center (IDC) uitgebreid, voor onze studenten en onderzoekers Industrieel Ontwerpen. Die bedenken en ontwikkelen de producten van de toekomst.

UGent is partner van Flanders Make, dat op de campus een nieuw gebouw optrekt waarin UGent-onderzoekers van de machinebouw en productieautomatisering een plek krijgen, naast hun bestaande labo's elders op de campus. Zij versterken de Industrie 4.0, maken machines en fabrieken efficiënter en flexibeler via automatisering en digitalisering.

UGent heeft onlangs de labo's van onze specialisten circulaire bioprocestechnologie vernieuwd. In september 2021 opende het onderzoeks- en analysecentrum VEG-i-TEC, een belangrijke aanwinst voor de innovatie in de voedselverwerkende en aardappelindustrie. We stellen, met andere partners, hoogtechnologische onderzoekinfrastructuur ter beschikking van bedrijven, om zo de procesketen in de voedings- en watertechnologie te optimaliseren.

UGent zal in Kortrijk ook een nieuw campusgebouw optrekken, met nieuwe labo's en auditoria. Zo draagt UGent in Kortrijk bij tot de innovatie in sleutelsectoren van onze provincie: voedingsindustrie, industrieel ontwerp en de maakindustrie.

Naast en ter ondersteuning van deze speerpunten, heeft UGent in Kortrijk onder andere met Lemcko expertise over de efficiënte toepassing van hernieuwbare energie. Warmtenetten, zonne-energie, de opslag en omslag van elektriciteit van het net voor elektrische wagens bijvoorbeeld zijn toepassingsgebieden waarop hun onderzoek zich richt. Bedrijven kunnen beroep doen op hun testopstellingen en meetapparatuur om energiezuinige oplossingen te bedenken.

KU Leuven in West-Vlaanderen:

Transversale onderzoeksthema's in opmars

Jan Bart Van In, hoofdredacteur

KU Leuven is met veertien campussen op tien verschillende locaties in Vlaanderen actief. In West-Vlaanderen is dit met een campus in Brugge (°2017) en met campus Kulak in Kortrijk (°1965). Met beide campussen samen wordt bijna een totaalpakket aan academische opleidingen aangeboden.

Op theologie, filosofie en architectuur na, kan elke achttienjarige West-Vlaming een opleiding naar keuze starten bij de campussen van KU Leuven in Brugge of in Kortrijk. Met klassieke richtingen, maar ook met een in Vlaanderen unieke bachelor onderwijskunde en met nieuwe combinaties zoals recht en economie, geschiedenis en politieke wetenschappen of chemie en farmacie. KU Leuven biedt een ruime waaier aan academische bachelors aan, zowel in Kortrijk als Brugge en een master industrieel ingenieur in Brugge.

Levenslang leren

KU Leuven is ook sterkhouders in levenslang leren. Via het **Postuniversitair Centrum (PUC)** wordt een breed gamma aan opleidingstrajecten voor professionals aangeboden gaande van kortlopende opleidingen tot postgraduaat en master-na-masters. Nieuw aanbod – uitgewerkt in samenwerking met en inspelend op het bedrijfsveld – zijn een postgraduaat 'AI in business & industry' en een unieke master-na-master artificiële intelligentie die voorzien zijn voor september 2022. Het PUC lokt jaarlijks ruim 10.000 cursisten via om en bij de 200 activiteiten en heeft een ijzersterke reputatie in domeinen zoals vastgoedkunde, big data en artificiële intelligentie (AI).

Profilering rond AI en regionale samenwerking

KU Leuven ontwikkelt ook belangrijke onderzoeksprogramma's in de regio. De West-Vlaamse campussen profileren

zich al lang op speerpunten zoals mechatronica, circulaire economie en duurzaamheid, nieuwe materialen, educatieve technologie, zorg, gezondheid en voeding. Niet toevallig domeinen waar ook provinciaal wordt op ingezet. Meer dan ooit zijn ook **transversale onderzoeksthema's** aan de orde. Daarbij worden onder meer heel wat middelen geïnvesteerd in data science en artificiële intelligentie.

Het onderzoek aan de campussen steekt daarbij de hand uit naar diverse spelers in de streek, met verschillende succesvolle samenwerkingen tot gevolg. Voorbeelden zijn onder meer de leerstoelen. Met een leerstoel geven bedrijven/organisaties financiële steun aan een onderwijs- en/of onderzoeksdomein binnen een universiteit om het zo verder op de kaart te zetten. KU Leuven telt meer dan honderd leerstoelen. In eigen streek startten er de laatste jaren twee op, namelijk een **leerstoel Kustwaterbouw** en de **Renson leerstoel**. Bij de leerstoel Kustwaterbouw sloegen de haven van

Zeebrugge, baggerbedrijven Jan De Nul Group en DEME Group, studie bureau Tractebel en aannemersbedrijven Artes en BESIX de handen in elkaar om een leerstoel te financieren voor de onderzoeksgroep Kustwaterbouw en Grondmechanica op Campus Brugge. Dit om studenten te enthousiasmeren voor de ingenieursopleiding en ze warm te maken voor de kust- en waterbouwsector. Bij de Renson leerstoel wordt gezocht hoe data en artificiële intelligentie (AI) bijdragen aan een gezond binnenklimaat en dit op een bouwtechnische, maar ook juridisch correcte manier.

Rector Luc Sels over de ambities en aanpak van KU Leuven in West-Vlaanderen: "We gaan voor een toekomstgericht campusconcept met een uniek onderwijsmodel, excellent onderzoek op speerpunten met grote impact en valorisatietrajecten die we samen met onze partners voor de regio ontwikkelen. Met haar beide campussen maken we zo een duurzaam verschil voor West-Vlaanderen."

KU Leuven in West-Vlaanderen in cijfers

KU Leuven Campus Kulak Kortrijk	KU Leuven Campus Brugge
Academiejaar '20-'21: 1.650 studenten	Academiejaar '20-'21: 620 studenten
6 faculteiten	2 faculteiten
150 onderzoekers	65 onderzoekers
20 onderzoeksteams	6 onderzoeksteams
Internationale sfeer met meer dan 30 verschillende nationaliteiten actief op beide campussen	
Postuniversitair centrum – puc.kuleuven.be	

KU Leuven Campus Brugge ten dienste van machinebouwers

Onderzoekers M-Group zetten mechatronica op de wereldkaart

Roel Jacobus, freelancejournalist

“Met zoveel West-Vlaamse bedrijven in de constructie en toepassing van industriële machines, was dit een logische vestigingsplaats voor onze onderzoeksgroep rond mechatronica”, zeggen professoren **Jeroen Boydens** en **Davy Pissoort**. De **M-Group** van **KU Leuven Campus Brugge** is een internationaal kennispunt voor toepassingen van mechatronica: de gecombineerde kracht van mechanica, elektronica en informatica.

Wat ze in hun proeflaboratoria precies voor wie testen, houden ze met sluwe misleidingen geheim voor zowel de andere bedrijven als buitenstaanders. “In onze minifabriek, die een realistische replica van een echte industriële setting is, kunnen we discretie garanderen door de onderzoeken uit de bedrijfscontext te trekken. Het gaat telkens om praktijktesten in een combinatie van kennis uit de domeinen mechanica (werktuigkunde), elektronica en computerwetenschappen”, zeggen professoren **Jeroen Boydens** en **Davy Pissoort**.

De ontstaansbodem voor hun onderzoeksgroep M-Group is de Europese Bologna-verklaring van 1999. Daarbij gaven de Europese lidstaten de aanzet tot een gelijkschakeling van bachelor- en masteropleidingen en -diploma's. Een van de gevolgen in West-Vlaanderen was het onderbrengen van de ingenieursopleiding van de toenmalige Katholieke Hogeschool Brugge Oostende (KHBO) – vandaag onderdeel van **VIVES** – in de faculteit Industriële Ingenieurswetenschappen van KU Leuven.

“Met een tiental lesgevers stapten we tussen 2003 en 2008 in het traject naar een doctoraat aan de KU Leuven. We bouwen nu nog steeds verder op die gecombineerde ervaring”, zegt Boydens. Bij de integratie van deze masteropleidingen, richtte de KU Leuven Campus Brugge zich op drie speerpunten: bouwkunde, kunststoffen/

nieuwe materialen en mechatronica. Vier jaar geleden werd de nieuwbouw nabij het station in gebruik genomen. Voor de volledigheid: de faculteit Industriële Ingenieurswetenschappen deelt het pand met studenten revalidatiewetenschappen en kinesitherapie.

Internationale onderzoekers

Het doel van de M-Group is het onderzoeken van innovatieve en praktijkgerichte mechatronische ontwikkelingen.

Jeroen Boydens: “We tellen intussen vijf professoren en een dertigtal doctoraatsstudenten. In 2015 namen we de grote stap om de onderzoeksgroep te internationaliseren. Na een eerste doctoraatsstudent uit India, kwamen er nog mensen bij uit onder meer Griekenland, Spanje, Bosnië, Iran, India, Pakistan, Rusland en China. Het is de bedoeling om de komende vijf jaar nog vier professoren aan te stellen en op termijn te groeien naar een stabiele organisatie van een zestigtal onderzoekers. De ondersteuning van 'grote broer' KU Leuven is een fenomeenaal voordeel.”

Davy Pissoort: “Dat combineren we met het typische kenmerk van een kleine campus: je krijgt er veel makkelijker interactie tussen alle onderzoekers en studenten. Dat betekent een enorm voordeel in een typisch multidisciplinair domein zoals mechatronica.”

Industrieel zwaargewicht

M-Group leeft in symbiose met de omringende industrie.

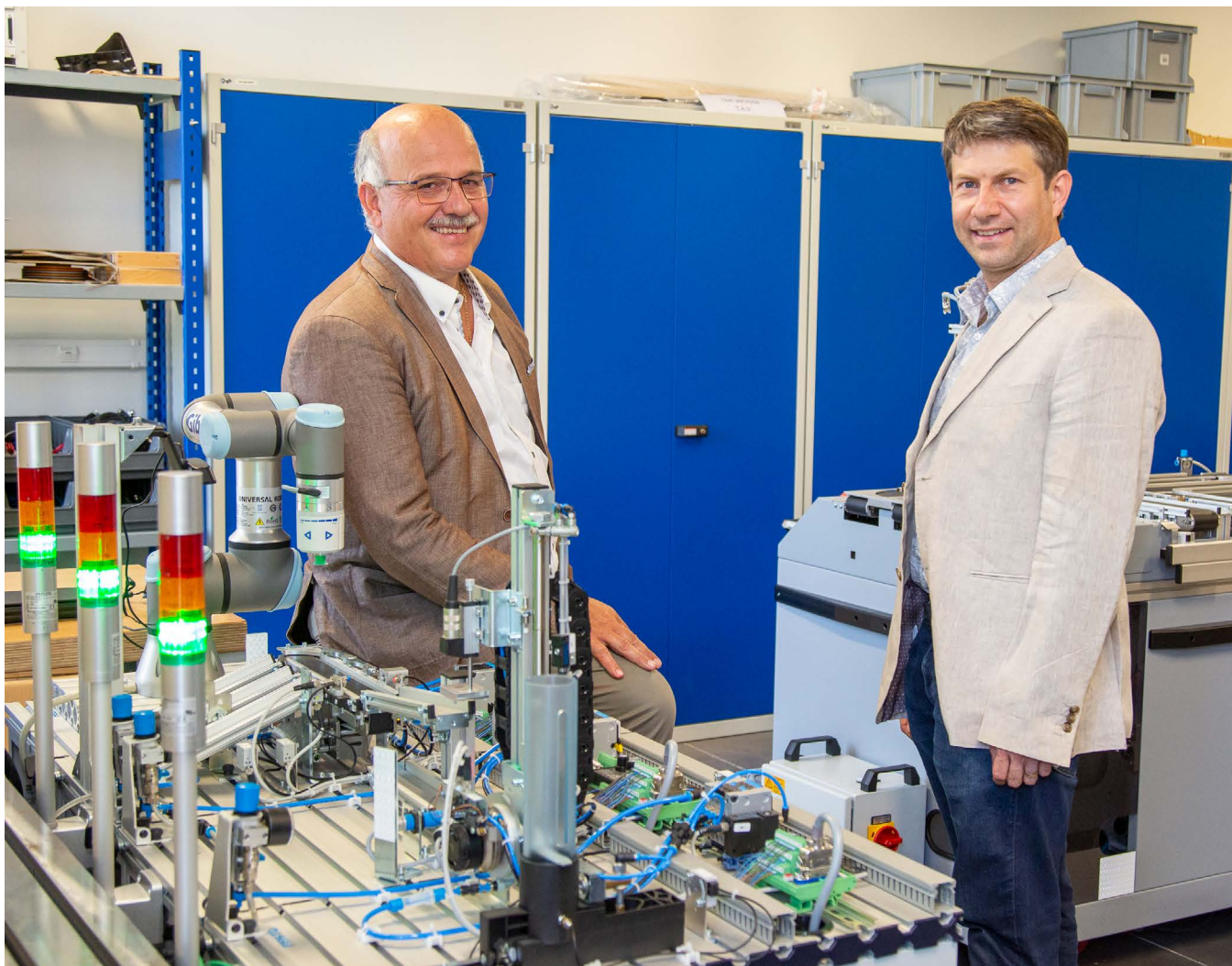
Davy Pissoort: “Terwijl de ingenieursopleiding van KHBO traditioneel een goede band met de West-Vlaamse bedrijfswereld had, stelden we vast dat de bedrijven uit deze provincie moeilijk de weg naar de onderzoeksmogelijkheden in Leuven vonden. Nochtans is West-Vlaanderen een zwaargewicht inzake makers en gebruikers van industriële machines. Daarom besliste KU Leuven om sterk in deze campus te investeren en hebben we

“Technologische vernieuwing van onze producten is een topprioriteit, daarom zet CNH Industrial sterk in op samenwerking met universiteiten.

Sinds vele jaren werken we samen met onderzoeksgroep M-Group, dit rond EMC en rond beveiliging van autonome systemen en draadloze, intelligente actieve sensoren. Deze samenwerking betekent een belangrijke aanvulling op onze interne innovatie om zo nieuwe technologieën sneller toe te passen. Door de handen in elkaar te slaan, komen we ook in contact met studenten, onder andere via stages, wat mogelijkheden biedt in aanwerving.”

Paul Snauwaert, verantwoordelijke Advanced Technology en Innovatie, CNH Industrial nv uit Zedelgem

Jeroen Boydens en Davy Pissoort: "We verrichten innovatief onderzoek voor grote en kleine bedrijven uit heel Vlaanderen. Op een kleine campus is er veel makkelijker interactie tussen alle onderzoekers en studenten."

ons ingespannen om Vlaamse (VLAIO) en Europese middelen te verzamelen. De overheidssteun wordt onder meer gebruikt voor innovatielabs in het luik machinebouw van het programma **Fabrieken voor de Toekomst**. In Brugge hebben we twee zulke laboratoria: 'the ultimate machine' en 'the ultimate factory' als proeftuin voor het toepassen van radicaal nieuwe innovaties uit Industrie 4.0."

Jeroen Boydens: "Onze financieringsportefeuille komt voor een vijfde van KU Leuven en voor de overige vier vijfden van VLAIO, de Europese Unie en projecten voor bedrijven. Bijna dagelijks komen ondernemingen over de vloer om zaken te laten testen. Ze

kunnen rekenen op zowel onderzoek ter plaatse als in wisselwerking met het internationale kennisnetwerk van KU Leuven. We ontvangen uit heel Vlaanderen zowel grote bedrijven als eenmanszaken.

Wij werken aan marktconforme prijzen om de private markt niet te verstoren."

Info: iiw.kuleuven.be/onderzoek/m-group

"We worden als machinebouwer steeds meer geconfronteerd met EMC en softwareproblematiek als gevolg van de evolutie naar elektrificatie van onze voertuigen, Industrie 4.0 en IoT-toepassingen. Als bedrijf zijn we verplicht om ons de bijhorende technologische ontwikkelingen eigen te maken. Aangezien kennisverwerving hierbij cruciaal is, is het nuttig om terug te kunnen vallen op een kenniscentrum als M-Group dat ons met raad en daad kan bijstaan in deze gespecialiseerde problematiek. Door deel te nemen aan projecten houden we ook de vinger aan de pols van deze steeds verder evoluerende technologieën."

Dieter Degrendele, verantwoordelijke QHSE, Mol CY nv uit Staden

Inge Priem en Stefaan Froyman, KennisWest

“Mensen correct informeren is belangrijke opdracht”

Christina Van Geel, Stem & Pen

Maak kennis met KennisWest, het informatieportaal van de Provincie West-Vlaanderen. Via KennisWest blijf je op de hoogte van documentatie, actualiteit, evenementen en ontwikkelingen over jouw streek, sector of interessegebied. Klinkt eenvoudig. En het portaal blinkt inderdaad uit in gebruiksgemak en efficiëntie. Met dank aan Inge Priem, Stefaan Froyman en hun team. Wat is KennisWest precies? Voor wie is het platform bedoeld? En wat maakt dit platform nu net uniek? Een blik achter de schermen van KennisWest.

Inge Priem: Met KennisWest

willen we mensen ondersteunen om zich te informeren op de werkplek. Beleidsmedewerkers, onderwijspersoneel, ondernemers en onderzoekers, dat zijn onze vier doelgroepen. Omdat we gegroeid zijn uit een documentatiecentrum beschikken we over een hoop historisch materiaal zoals cijfers en evoluties. En daar koppelen we nu een actueel en informatief luik aan: actuele trends en relevante info met de focus op West-Vlaanderen.

Stefaan Froyman: We zijn uitdrukkelijk een informatieportaal. We zijn geen nieuwssite en geen klassiek bibliotheekstelsel. We combineren de twee. We brengen actualiteit en vakinformatie samen in één portaal waarbij je een helikopterzicht krijgt op thema's die van belang zijn voor West-Vlaanderen. We bieden ook informatie aan van buiten de provincie als die relevant is voor ons. Als er iets gebeurt in de haven van Antwerpen is dat ook interessant voor de haven van Zeebrugge.

Yin en Yang

Inge: Ik coördineer het documentatie-beheer. Ik coach het team en bewaak de inhoud: wat selecteren we en wat niet. Waarbij we ook voortdurend opvolgen of alles technisch vlot, efficiënt en gebruiksvriendelijk verloopt. We werken met menselijke curatie. En die vullen we aan met nieuwe technologieën

rond smart searching. Het is een 'best of both worlds' eigenlijk. Een aantal processen hebben we geautomatiseerd, maar de menselijke input blijft belangrijk. Wij beslissen welke informatie we al dan niet opnemen in het platform. We gaan slim om met processen en informatie.

Stefaan: Ik ben yang van yin en yang, de technische poot. Zorgen dat alle bugs opgelost worden, de werking technisch monitoren en aansturen, zo'n dingen. Altijd in wisselwerking met de inhoudelijke component en zonder de doelstellingen van het platform uit het oog te verliezen. Inhoud en techniek kunnen niet zonder elkaar en moeten naadloos op elkaar aansluiten.

KennisWest versus Google

Stefaan: Als mensen informatie zoeken doen ze dat ofwel via een gesloten systeem zoals een bibliotheek, of via Google. Die eerste is erg gespecialiseerd en beperkt. De Vlaamse overheid bijvoorbeeld heeft ook haar documentatieportaal. Maar daar vind je enkel info van de Vlaamse overheid. En als je op Google een zoekterm intikt, krijg je veel 'vervuiling'. "Goh, ik vind alles op Google", hoor ik soms. Dan maak ik graag deze vergelijkingsoefening. Als je bij ons een zoekopdracht intikt, bijvoorbeeld 'West-Vlaamse arbeidsmarkt', dan krijg je een lijst met actualiteit, zowel recente als historische analyses en context over dit thema. Doe je hetzelfde in Google dan krijg je enkel actualiteit en begint het na

enkele resultaten al sterk af te wijken en te vervuilen. Door de brede invalshoek van Google krijg je bij een specifieke zoekvraag veel ballast mee. De informatie die wij je bieden is heel gericht en tegelijk zeer volledig, in een handomdraai.

Inge: Onze werking steunt sterk op het opvolgen van vaste bronnen en kanalen: zowel van de Europese en federale overheid als regionaal en lokaal, inclusief de kwaliteitsmedia van heel Vlaanderen. Diverse kranten en populaire tijdschriften nemen we dagelijks door. Wat relevant is nemen we op in het portaal. Gespecialiseerde magazines volgen we meestal online op. Via een trigger krijgen we mogelijk relevante, nieuwe info binnen die we dan controleren op het belang ervan. Daar zijn we met een redactieploeg mee bezig. Mensgedreven dus.

Trendsetter

Stefaan: Er is vandaag de dag een enorm aanbod van informatie. Heel veel verschillende organisaties, overheden, kranten, tijdschriften en platformen overstelpen je met nieuws en informatie. Om nog te zwijgen van de sociale media. Je ziet op den duur door de bomen het bos niet meer. Het wordt alsmaar moeilijker om de juiste, relevante informatie te vinden. Of mensen moeten zich via abonnementen binden aan bepaalde kanalen en dan vis je weer in een beperkte vijver. Als ik informatie zoek, maakt het mij niet uit of ik die vind in De Tijd, in een

“Juiste en relevante informatie delen is een belangrijke maatschappelijke opdracht voor de overheid. Om weerwerk te bieden aan fake news, informatiebubbels en de informatiesnacks op sociale mediakanalen.”

foto Jan

gespecialiseerd magazine of op de site van de Vlaamse overheid. Ik wil gewoon geïnformeerd worden. Daar spelen wij op in, door kennis en informatie te ontsluiten en te centraliseren. Binnen de huidige kenniseconomie is dat een grote meerwaarde. KennisWest is op dat gebied zeker een trendsetter.

Inge: We combineren niet enkel heel veel verschillende bronnen. We plaatsen de info die je zoekt ook altijd in een bredere context. Zoek je informatie over een bepaalde West-Vlaamse firma, dan vind je via KennisWest alle documentatie die over die firma geselecteerd werd langs verschillende kanalen. En ook extra informatie: Waar is ze gevestigd? Kreeg de firma een erkenning? Was er een faillissement? Wie zijn de partnerorganisaties? We brengen dat allemaal samen in beeld. Zo bieden we meer dan enkel info en creëren we meteen een context. We noemen dat contextueel werken, van info naar inzicht. Nog iets waar we uniek in zijn.

Leer onze bronnen kennen!

Stefaan: Bovendien kan je de artikels die we voor je vinden van A tot Z lezen, niet enkel de titel of de korte inhoud. We gaan ze volledig voor je ontsluiten. We doen

dat natuurlijk met het grootste respect voor de betrokken uitgeverijen en organisaties.

Inge: Precies. Is er bijvoorbeeld een artikel verschenen via de Boerenbond en is dat online beschikbaar bij hen, dan geven we mensen de link naar het artikel op de site van de Boerenbond. Zo leren ze de organisatie meteen ook kennen.

Daarin verschillen we van veel andere platformen die mensen liefst bij zich willen houden. Wij maken de andere beweging: leer onze bronnen kennen! We voelen dat dit vertrouwen creëert. We beschermen en promoten hun materiaal. Een nieuwe trend die we graag mee stimuleren.

Stefaan: Via KennisWest kan je bijvoorbeeld ook een artikel uit De Standaard lezen zonder dat je op de krant geabonneerd bent. Dat is een potentieel risico voor de grote uitgeverijen omdat we mensen zo mogelijk uit hun cocon halen. Maar het is uiteraard niet onze bedoeling om abonnees in te pikken. We hebben de ambitie niet om hun taak over te nemen. En dat weten ze. We centraliseren en verwijzen door naar hun platformen. En we betalen hen natuurlijk ook auteursrechten.

De geboortedatum van Churchill...

Stefaan: Ik vind het een belangrijke maatschappelijke opdracht voor de overheid om juiste en relevante informatie te delen. Om weerwerk te bieden aan fake news, informatiebubbels en de informatiesnacks op sociale mediakanalen.

Een poosje geleden was mijn zoon plots geïnteresseerd in escape rooms, hij wilde er zelf één opstarten. Via Google vond hij een heleboel Amerikaanse sites die grossieren in managementjargon. Als je bij KennisWest escape room intikt, krijg je een overzicht van alle escape rooms in West-Vlaanderen, tips van starters, firma's die je kunnen helpen met techniek en design, enzovoort. Een pak efficiënter en gemakkelijker. Noem ons een onestopshop: via onze site vind je precies wat je zoekt mét doorverwijzing naar onze bronnen en kanalen en altijd in een ruimere context.

Inge: De geboortedatum van Churchill moet je bij ons niet zoeken. Maar wil je informatie over pakweg landbouwbedrijven, Fabrieken voor de Toekomst, B&B's of openbare verlichting op lokaal niveau, dan is KennisWest je compagnon de route.

Situering binnen Kenniscentrum West

Het Kenniscentrum West van het Provinciebestuur West-Vlaanderen staat in voor drie digitale portalen met omgevingsinformatie over West-Vlaanderen. Naast het overkoepelende KennisWest.be bieden GISWest.be ruimtelijke informatie, geoloketten, webdiensten en applicaties, en Provincies.incijfers.be statistische data tot op gemeentelijk niveau.

Bovenop deze beleidsondersteunende data, informatie en kennis, biedt Kenniscentrum West expertise en maatwerk op het vlak van demografische analyses, ruimtelijke dataverwerking en documentatiebeheer. Het staat ook in voor de coördinatie van het tijdschrift West-Vlaanderen Werkt.

Lokale overheden, ondernemingen en organisaties die graag meer willen weten over KennisWest mogen zeker met ons contact opnemen! Dit kan via info@kenniswest.be of via het gratis telefoonnummer 0800 20 021.

Agrotopia: innovatieplatform voor glastuinbouw

Bart Vancauwenberghe, freelancejournalist

Wat als landbouw en tuinbouw een nieuwe dimensie krijgen? Dan kom je uit bij een project zoals Agrotopia. Inagro en de andere partners achter dit initiatief openden eind september deze gloednieuwe onderzoeks serre (naar verluidt de grootste dakserre in Europa) op het dak van de kistenloods van de REO Veiling. Op die manier zet de provinciale kennisinstelling een cruciale nieuwe stap in haar ambitie om nieuwe mogelijkheden voor deze sectoren te onderzoeken en op de Europese kaart te zetten.

De imposante dakserre van Agrotopia versterkt de 'green hub' langs de stadsring van Roeselare.

foto Inagro

Drie jaar geleden startte **Inagro vzw** met de bouw van een onderzoeks serre op het dak van de REO Veiling in Roeselare. De bouw van Agrotopia (een investering van **15 miljoen euro**) is gefinancierd door de Provincie West-Vlaanderen, het VLIF (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds), Europa en REO Veiling.

Mia Demeulemeester, afgevaardigd bestuurder van Inagro: "Het is de bedoeling dat zowel overheden, telers, kennisinstellingen, leveranciers als technologiebedrijven de krachten bundelen om vernieuwende technologieën te ontwikkelen of te optimaliseren. Efficiënte toepassing van energie, hulpstoffen en verstandig ruimtegebruik kunnen leiden tot hoogtechnologische glas- en stadstuinbouw. Zo kan de dakserre uitgroeien tot een experimenteellocatie waar nieuwe ideeën eerst ontstaan,

vervolgens worden gevalideerd en uiteindelijk op de markt worden geïntroduceerd." Het stimuleren van vernieuwende technieken voor stadslandbouw gebeurt via het GTI-project 'Crop on top' (GTI staat voor Geïntegreerde Territoriale Investerings, red.) van EFRO (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling). Daarvoor krijgt Inagro 900.000 euro aan Europese subsidie.

Agrotopia beschikt over liefst 6.000 m² teeltoppervlak. Het is een van de aspecten waardoor de dakserre een jaar geleden door ENOLL (Europees Netwerk van Living Labs) officieel als 'living lab' werd erkend. Zo'n living lab is een gebruiksgerichte, levensechte omgeving waar verschillende partners (waaronder de doelgroep/eindgebruiker) samenwerken voor onderzoek en innovatie, en zo nieuwe oplossingen laten ontstaan.

Voedingsbron voor insectenteelt?

De eerste cocreatietrajecten tonen aan dat Agrotopia die erkenning ook absoluut verdient. Zo wordt de locatie in Roeselare de biotoop van het Interreg-project **Hy4Dense**. "De doelstelling hiervan is de ontwikkeling van hydroteeltsystemen voor de teelt van dichte zaaigewassen. Veldsla, spinazie en rucola zijn daar goede voorbeelden van. Verschillende verwerkers, distributeurs, telers, onderzoekers, technologieontwikkelaars en retailers uit Vlaanderen, Engeland en Nederland meldden zich aan na de open call en zijn via diverse werkgroepen bezig om het nieuwe systeem in kaart te brengen en cruciale parameters zoals het substraattype, de zaaidichtheid en algenbeheersing nauwgezet op te volgen. De pilootinstallatie hiervoor zal in de dakserre worden geplaatst", verduidelijkt **Ine Pertry**, business developer innovatieve glastuinbouw bij Inagro.

Een ander aandachtspunt is een verbeterde benutting van hoge verticale teeltsystemen in de serre. Dit project kreeg de naam **Vertihydro**. De specifieke installaties hiervoor komen in de gevelserre van Agrotopia. Met **Entomoponics** ging intussen ook al een derde project van start. Daarbij gaan onderzoekers en glastuinbouwers na in hoeverre sommige reststromen een ideale voedselbron voor insectenteelt kunnen vormen. Via prototypes van kweeksystemen zullen de onderzoekers kunnen verifiëren of het haalbaar is om insectenkweek en groententeelt in dezelfde omgeving onder te brengen.

Teeltcompartimenten

Duurzaamheid is een essentiële pijler van Agrotopia. De serre, 9.000 m² groot en gebouwd op het dakoppervlak van een loods, krijgt warmte via de **warmtekrachtkoppeling van REO Veiling** en de afvalverbrandingsoven van **MIROM**. Het gebouw krijgt overal diffuus glas, behalve in de gevelserre en de gevel van de inkomhal. Er komen tien teeltcompartimenten waar de teelt van bladgewassen en vruchtgroenten uitgebreid wordt onderzocht. Voor die teelt gebruikt men geen grond, maar substraat, teelt in goten en teelt op drijvers. Drie compartimenten focussen op verticale teelt, zowel in een serre-omgeving als volledig afgesloten

van het daglicht. Diverse compartimenten krijgen kunstmatige belichting, terwijl een lichtdicht schermdoek lichthinder zal voorkomen. Gewasproductie via meerlagenteelt is overigens een trend die wereldwijd interesse geniet. Het is een gesloten systeem dat komaf maakt met ongunstige weersinvloeden en het hele jaar door voorspelbare teeltcycli biedt.

Agrotopia krijgt een mooie plaats in de 'green hub' langs de stadsring van Roeselare. Dat maakt het mogelijk om voluit in te zetten op het sluiten van kringlopen. Met dit project willen de initiatiefnemers ook bewijzen dat glastuinbouw in een stedelijke omgeving perfect kan, ook door gebruik te maken van reststromen uit de stad. De locatie krijgt ook een belangrijke demonstratiefunctie. Zo zullen toeleveranciers er hun nieuwe oplossingen kunnen voorstellen. Ook het publiek is welkom via bezoekerscorridors.

Inagro vzw is zowel de bouwheer als de exploitant van Agrotopia, dat steunt op de inzet van een **15-tal medewerkers**. Die worden aangevuld met onder andere onderzoekers van universiteiten en hogescholen.

Inagro: vruchtbaar parcours

Inagro vzw is door de jaren heen een cruciale speler in de West-Vlaamse

land- en tuinbouwsector geworden. Bij de oprichting in 1956 als Provinciaal Onderzoeks- en Voorlichtingscentrum voor Nijverheidsteelten, was de wetenschappelijke focus meteen duidelijk. De oprichting van onder meer een champignonproefbedrijf en een witloofcomplex waren vóór de eeuwwisseling belangrijke realisaties. Ook vanaf 2000 volgden de investeringen zich in snel tempo op, met onder andere de bouw van een nieuw labo en polyvalente loods, een biogasinstallatie voor cofermentatie van varkensmest en energieteelten en de oprichting van het Praktijkcentrum voor Aquacultuur. Een volgende belangrijke mijlpaal was de opening van onderzoeksinfrastructuur voor eetbare paddenstoelen en insectenkweek. Inagro is ook actief in melkvee- en varkenshouderij, landbouwverbreding en -educatie, akkerbouw, glasgroenten, aardbeien en klein fruit, biogasproductie, biologische productie en tuinbouw in openlucht.

Tientallen proefvelden

Intussen beschikt de organisatie, die sinds 2011 door het leven gaat als Inagro, over ruim 80 proefvelden waar de zoektocht naar betere teelttechnieken en nieuwe rassen onverminderd verder gaat. De organisatie bundelt de krachten met ondernemingen, hogescholen en universiteiten om innovaties om te zetten naar de praktijk van alledag. In een tijdperk waarin ook veel landbouwers digitalisering hebben ontdekt, steekt Inagro ook op dat vlak een tandje bij.

De dynamische kennisinstelling telt vandaag **225 medewerkers**, waaronder 30% onderzoekers en 15% adviseurs. Anderen opereren als technische medewerkers, werken in het labo of bij een van de ondersteunende diensten. De labo's behandelden in 2020 liefst 70.303 stalen van land- en tuinbouwers, waarvan het overgrote deel (61%) grondmonsters waren. Ook internationaal spreidt Inagro zijn vleugels, via 156 projecten waarvoor het samenwerkt met 27 Europese landen.

Revolutie in zeerobotica: de Noordzee als proeftuin

Kobus Langedock, medewerker VLIZ

De inzet van onbemande vaartuigen (mariene robots) veroorzaakt internationaal een revolutie binnen het zeeonderzoek en de maritieme sector in het algemeen. Het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) uit Oostende gaat mee in de spits van deze hoogtechnologische revolutie via het Marine Robotics Centre. Met zijn vloot van onbemande vaartuigen bezit het VLIZ een unieke operationele capaciteit binnen België, die het ter beschikking stelt van de wetenschaps- en innovatiegemeenschap. Ook diverse West-Vlaamse bedrijven spelen een significante rol bij de ontwikkeling of inzet van onbemande vaartuigen.

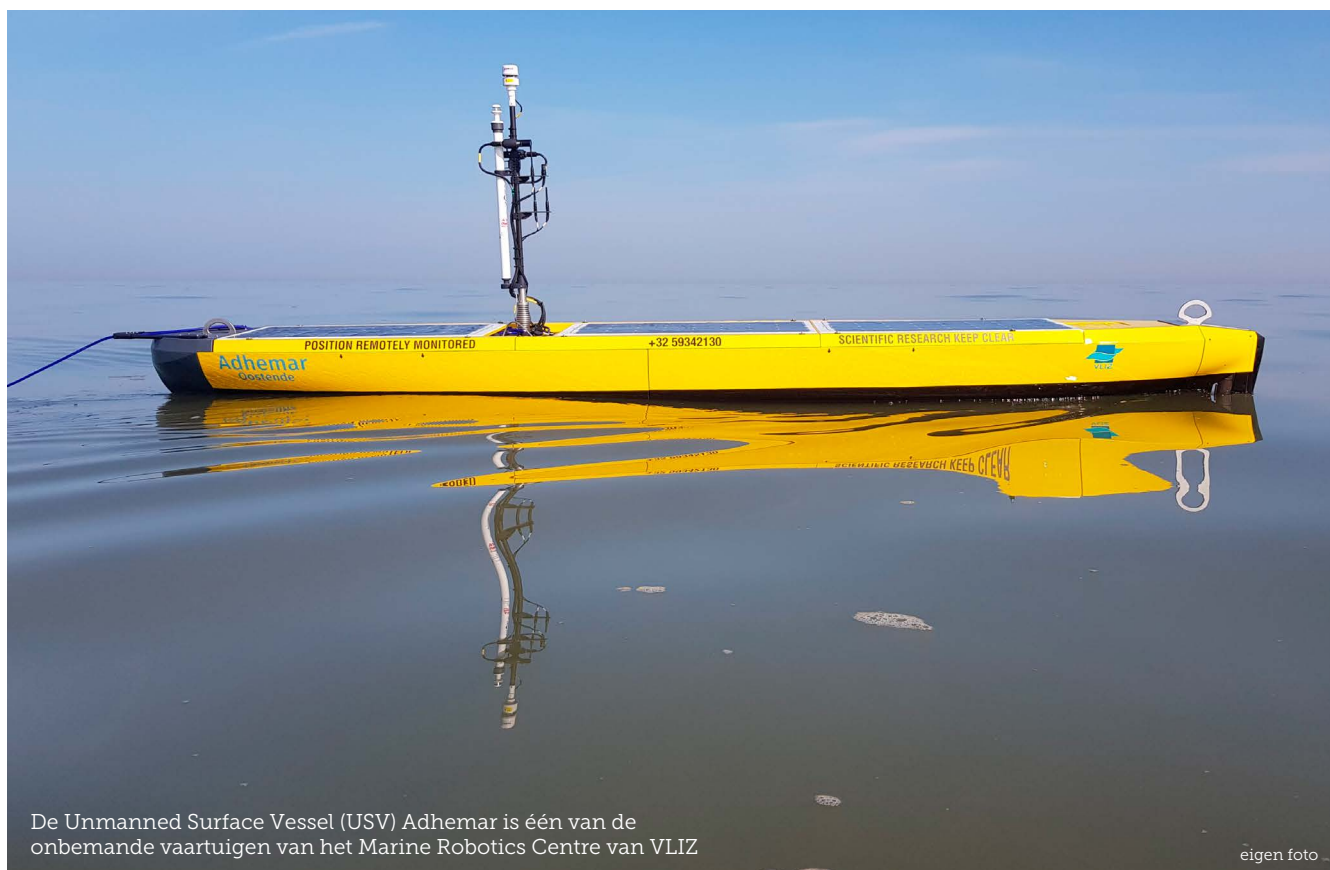
Het mariene onderzoek heeft de afgelopen jaren een aanzienlijke evolutie doorgemaakt. Waar men er 100 jaar geleden met een volledig bemand schip op uit trok om met een lood aan een touw de diepte van de zeebodem te meten, kijkt men op dit moment steeds meer naar mariene robotica om dergelijke taken uit te voeren. Er is reeds een waaiër aan 'robots' die op elk moment gigabytes aan data op zee vergaren, zelfs in gebieden die voor bemande vaartuigen ontoegankelijk zijn.

Nieuwe wet opent perspectieven

Sinds 1 juli 2021 is België, naast Noorwegen en Frankrijk, een van de eerste landen ter wereld met een wetgevend kader rond onbemande vaartuigen op zee. Het koninklijk besluit voorziet onder andere een uitbreiding van het Belgische scheepsregister, zodat onbemande vaartuigen voortaan onder Belgische vlag kunnen geregistreerd worden als *Unmanned Surface Vessel (USV)*, *Remotely Operated Vehicle (ROV)* of *Autonomous Underwater Vehicle (AUV)*.

Onbemand oppervlaktevaartuig Adhemar

Een **Unmanned Surface Vessel (USV)** of onbemand oppervlaktevaartuig heeft heel wat weg van een gewone boot maar dan bestuurd door een computer aan boord of een piloot vanop afstand in plaats van een schipper. De inzet van onbemande vaartuigen biedt heel wat voordelen. Het laat mensen in de eerste plaats toe om risicovolle situaties op zee te vermijden. Tevens kunnen deze boten efficiënter en energiezuiniger worden

De Unmanned Surface Vessel (USV) Adhemar is één van de onbemande vaartuigen van het Marine Robotics Centre van VLIZ

eigen foto

gebouwd: geen kans op zeeziekte, geen slaapverblijven, geen keuken, geen sanitair, geen bemanningswissels, ... Aangezien zo'n 85% van alle scheepvaartongelukken aan menselijke fouten te wijten is, kunnen onbemande schepen ook een veiligheidsvoordeel opleveren. Op technologisch vlak zijn volledig onbemande systemen stilaan mogelijk, maar net zomin als onbemande auto's al over de openbare weg rijden, varen onbemande schepen nog niet zelfstandig door de vaak drukke zeestraten. USV's moeten immers aan dezelfde regels voldoen als reguliere schepen en steeds bewaakt of zelfs rechtstreeks bestuurd worden door gekwalificeerde zeevarenden. Het is dan ook niet evident om USV's in de traditionele zeevaartlogica in te schakelen maar er worden wel belangrijke stappen gezet.

Ook het Marine Robotics Centre van het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) beschikt over een onbemand oppervlaktevaartuig, de **USV Adhemar** (geproduceerd door het Britse Autonaut). Dit wetenschappelijke vaartuig met de afmetingen van een uit de kluiten gewassen kano kan weken onafgebroken meten op de open zee dankzij zonnepanelen en een bijzondere voortstuwing. Dit type vaartuig is reeds ingezet in de Golf van Mexico om walvisgeluiden te detecteren. Een bemand vaartuig met hetzelfde uithoudingsvermogen is vele malen groter én duurder.

Onderwaterrobot Zonnebloem

Waar de USV een aanvulling is op bemande schepen, is de ROV een aanvulling op duikers. De term **Remotely Operated Vehicle (ROV)** slaat op onderwatertoestellen die op afstand worden bestuurd. Aangezien elektromagnetische golven, nodig voor een draadloze besturing, zeer slecht doordringen in water, zijn deze toestellen via een kabel verbonden met de bestuurder aan het wateroppervlak.

Bij grotere, krachtige toestellen zoals de **ROV Zonnebloem** van het VLIZ, is de dikkere kabel meteen ook de voedingskabel, waardoor de robot in principe onbeperkt kan blijven opereren. ROV Zonnebloem kan duiken tot een diepte van 1.500 meter en werd de laatste jaren voor diverse onderzoeken ingezet: van staalnames van vulkanische gassen, over het in kaart brengen van diepzeekoralen, tot het meten van de impact van diepzeeoontginningen.

De autonome onderwaterrobot Barabas

Een ROV blijft echter afhankelijk van een moederplatform door de geconnecteerde kabel. Dit brengt beperkingen met zich mee, zeker wanneer een groter gebied dient onderzocht te worden. Een **Autonomous Underwater Vehicle** of AUV daarentegen kan je programmeren om een gebied te doorzoeken en de AUV gaat dan autonoom te werk. Bijgevolg kan een AUV, die veelal een torpedoachtige vorm heeft, opereren in gebieden die moeilijk bereikbaar zijn voor een aan een onderzoeksschip gekoppelde ROV, zoals onder zee-ijs in Arctische gebieden of dicht bij de kust.

De keerzijde van de medaille is dat er weinig live of real-time transmissie van data mogelijk is, en dat de onderzoekers de data enkel achteraf kunnen downloaden van het toestel. Snelle onderwaterdrones zoals de **AUV Barabas** van het VLIZ worden ingezet voor missies waarbij op korte tijd gedetailleerde metingen moeten gebeuren, zoals het in kaart brengen van de waterkolom en de zeebodem met een resolutie van enkele centimeters. De AUV Barabas (geproduceerd in IJsland) is een modulair toestel. Dit stelt de onderzoekers in staat om specifieke sensoren in te zetten in functie van de noden en vragen van een missie. Dit laat toe een brede waaier aan wetenschappers en innovatieactoren te bedienen met een relatief beperkte logistieke inspanning.

What's next?

Het **Marine Robotics Centre (MRC)** van het VLIZ werd in 2019 opgericht met de steun van de Vlaamse overheid. Het heeft tot doel om tegemoet te komen aan de groeiende nood aan wetenschappelijke data die nodig zijn voor het duurzame beheer van de oceaan. Een doorgedreven automatisatie van observaties en de inzet van mariene robotica spelen hierin een steeds belangrijkere rol. Daarnaast fungeert het MRC als een vliegwiel voor nieuwe ontwikkeling en innovatie inzake maritieme autonome systemen, waarbij samenwerking wordt aangegaan met zowel onderzoeksinstituten als bedrijven. De verwachting is dat de verdere ontwikkeling van deze autonome systemen zowel de maritieme wereld als de brede maatschappij zullen beïnvloeden. Net zoals de technologieën uit de ruimtevaart hun weg vonden naar het dagelijkse leven, verwacht men een vergelijkbaar effect voor de autonome vaart: niet alle schepen worden onbemand maar de impact zal toch breed voelbaar zijn.

VLIZ neemt volgend jaar, samen met de collega's van ILVO, zijn intrek in het multifunctionele en bijna energieneutrale gebouw InnovOcean op de Oosteroever in Oostende.

Innovatie van eigen bodem

Ook West-Vlaamse bedrijven spelen een stuwende rol in de opmars van onbemande vaartuigen.

DotOcean bv uit Brugge ontwikkelt algoritmes en slimme autopiloten voor autonome en andere vaartuigen. Het bedrijf (waarin ook bouwgroep **Artes** participeert) startte in 2009 als een ontwerper van onbemande varende meettoestellen, een activiteit die vandaag nog verder loopt. De focus van DotOcean ligt vandaag echter op het automatiseren van schepen via hoogtechnologische software.

Cspect bv uit Jabbeke opereert met onderwaterdrones (type ROV) in de inspectie van kabels, funderingen en andere installaties onder de waterlijn.

Seafar uit Antwerpen, het bedrijf van **Waregemnaar Louis Cool**, biedt technologie om kust- en binnenvaartschepen te automatiseren vanuit een gecentraliseerd controlecentrum.

GEOxyz uit Zwevegem en Oostende, gespecialiseerd in analyses van de zeebodem en het vergaren van maritieme data, legt zich toe op USV's (onbemande boten). De onderneming van **Patrick Reyntjes** nam in 2018 de Bretoense dronefabrikant IMS over en beschikt daardoor over een ganse vloot aan autonome vaartuigen.

De militaire toepassing van onderwaterdrones krijgt in ons land een fikse injectie met de investering van de Franse groep **ECA Robotics** in een compleet nieuwe fabriek aan het zwaardok in Oostende, die een 50-tal nieuwe jobs zal genereren.

Jan Mees, algemeen directeur VLIZ: "Het Marine Robotics Centre heeft de expliciete ambitie om het (West-)Vlaamse innovatie-ecosysteem mee uit te bouwen en verdere samenwerking tussen de verschillende actoren op touw te zetten."

(JBVI)

VEG-i-TEC is smaakmaker voor de voedingssector

West-Vlaanderen heeft er een nieuw kenniscentrum bij. Sinds september 2021 is VEG-i-TEC, het onderzoekscentrum voor de voeding, operationeel in een nieuwbouw in Kortrijk. Een investering van 13 miljoen euro, gedragen door diverse partners, met UGent als initiator en uitbater.

VEG-i-TEC UGent

PhotoSTYN

Er gaan veel water, energie en voeding verloren tijdens de verwerking van groenten en aardappelen. In het nieuwe onderzoekscentrum VEG-i-TEC herbekijken wetenschappers van de UGent samen met partners Flanders' FOOD, Howest, VITO en Vlakwa daarom het verwerkingsproces van a tot z. VEG-i-TEC is een 'levend labo' dat focust op de groente- en aardappelverwerkende industrie. Het onderzoekscentrum zoekt, al dan niet op vraag van bedrijven, innovaties die de sector duurzamer en circulair maken.

Het gebouw op de site van de campus Kortrijk van UGent biedt 2.700 m² bruikbare ruimte op een grondoppervlakte van 1.400 m². Deze site wordt het werkterrein van een 30-tal personen onder de coördinatie van professor Imca Sampers en met Michael Chys als operationeel manager. VEG-i-TEC kreeg al meer dan vijftig onderzoeksvragen binnen. Binnen VEG-i-TEC zal de komende tijd veel aandacht gaan naar de toenemende waterschaarste. Die bedreigt niet enkel de frietproducenten, het is

een van de grootste uitdagingen van de hele West-Vlaamse en Europese voedingsindustrie. Watermanagement staat dan ook hoog op het verlanglijstje van de sector. Plastic is een ander pijnpunt binnen de voedingsindustrie: de verpakkingsmaterialen. VEG-i-TEC zoekt alternatieven voor de klassieke plastics.

(JBVI)

Food Innov Park in de steigers

Begin juli 2021 startten de werken voor de realisatie van het eerste gebouw op het nieuwe wetenschapspark 'Food Innovation Park' in Roeselare. Het voedingsinnovatiecentrum beoogt de creatie van een dynamische en duurzame infrastructuur die onderzoek, innovatie en ondernemerschap in de voedings- en gezondheidssector stimuleert.

Het nieuwe wetenschaps- en ondernemingspark ligt op een terrein van **Syntra West**, tussen de **REO Veiling** en onderzoekserre **Agrotopia** in, en vormt zo een cluster van vooruitstrevende spelers gericht op de voedingssector.

Jean de Bethune, voorzitter van **POM West-Vlaanderen**: "De keuze voor Roeselare lag voor de hand; het hart van de Vlaamse voedingsindustrie ligt in Midden-West-Vlaanderen. De volledige voedingsketen, van het planten van een gewas tot het nuttigen van een voedingsproduct, is hier aanwezig."

De eerste fase van het Food Innovation Park (FIP) omvat een investering van **2,4 miljoen euro** in een onderzoeksgebouw met twee bouwlagen en een oppervlakte van 1.200 m². Investeringspartners zijn Interreg Vlaanderen-Nederland, EFRO, POM en Provincie West-Vlaanderen. Op termijn wordt er 9.000 m² terrein ontwikkeld. POM West-Vlaanderen treedt op als bouwheer en als uitbater van het innovatiecentrum, dat in zijn eerste fase stoelt op 12 personen. Dat zijn

medewerkers van de POM, onderzoekers van VIVES en projectmedewerkers van Flanders' FOOD.

Focus op evenwichtige voeding

Jean de Bethune: "Onder meer door de vergrijzing stijgt de vraag naar aangepaste voeding. Met de nieuwe onderzoeks- en testinfrastructuur zullen we de relatie tussen de gezondheidstoestand van mensen, hun voedingspatronen en hun beweging kunnen screenen. Daarnaast schaffen we de nodige uitrusting aan om maaltijden te ontwikkelen die in ziekenhuizen, woon- en zorgcentra of thuis opgewarmd kunnen worden."

Centraal staat een hypermoderne grootkeuken met focus op het bereiden, bewaren en het opwarmen van maaltijden. Daarnaast zal het gebouw ook labo's huisvesten voor onderzoek naar voedselveiligheid, receptuur en smaakverbetering, een experimentele fitness en een consultatieruimte om spierkracht- en lichaamssamenstellingen te meten. Er worden ook smaakhokjes voorzien waar proefpersonen de

maaltijden aan een smaak- en geurtest kunnen onderwerpen.

Uit het vaarwater van VEG-i-TEC

Zorgt het Food Innovation Park in Roeselare niet voor een overlapping met het recent geopende innovatiecentrum **VEG-i-TEC** van **UGent** in Kortrijk?

Jean de Bethune: "Het Food Innovation Park is een vrij breed verhaal. We focussen niet alleen op onderzoek en pilot infrastructuur maar op termijn ook op huisvesting van starters, een belevingscentrum, enz. In Roeselare ligt de focus steeds op voeding en gezondheid. Terwijl VEG-i-TEC zich voornamelijk toespitst op de verwerking en verpakking van voedingsgrondstoffen (groenten en aardappelen) en het hele proces daarrond, heeft het FIP vooral aandacht voor de verwerking en de processen rond bereide voedingsproducten en dus de maaltijden. Wij zullen minder gefocust zijn op de rauwe producten en meer op de bereide producten."

(JBVI)

foto POM-FIP render

#MEERWESTVLAANDEREN

Sinds 2020 zetten wij als provinciebestuur in op Meer West-Vlaanderen. We investeren meer dan **250 miljoen** in meer fietspaden, meer groen, meer opleidingen voor werknemers, meer ontwikkelingskansen voor ondernemers en landbouwers, meer duurzaamheid...

Meer West-Vlaanderen realiseren we samen met alle West-Vlaamse steden en gemeenten, samen met Vlaanderen, België en Europa. Ook samen met jou.

INTERNATIONALE SAMENWERKING

DUURZAAM BOUWEN EN VERBOUWEN

KUST-REDDINGSDIENST

MUG-HELI

VISSERIJ

OPLEIDING VEILIGHEIDSDIENSTEN

KLIMAATROBUUST WATERSYSTEEM

ONDERHOUD 3.565 KM WATERLOPEN

AANLEG OVERSTROMINGS- GEBIEDEN

100.000 WERKNEMERS VOLGEN OPLEIDINGEN

AGROTOPIA: INNOVATIE IN LANDBOUW

PROVINCIAAL HOF ALS OPEN HUIS

TOERISME

3.180 KM FIETSNETWERK

30 MILJOEN OVERNACHTINGEN

4 TOERISTISCHE REGIO'S

28 MILJOEN DAGTOERISTEN

9 GROENE ASSEN

NATUUR & MILIEU

2.000 HA NATUUR

20 PROVINCIE- DOMEINEN

MEER WETEN OVER #MEERWESTVLAANDEREN?

- * www.west-vlaanderen.be/meerwestvlaanderen
- * www.facebook.com/westvlaanderen
- * @provinciewvl (twitter)
- * @provincie_wvl (instagram)
- * informatiecentrum Tolhuis: 0800 20 021 (gratis nummer)
- * www.west-vlaanderen.tv

Innovatie blijft ook na 200 jaar cruciaal voor Verstraete.team

“Verschil maken door duurzaamheid op elk niveau”

Bart Vancauwenberghe, freelancejournalist

Het familiale bouwbedrijf Verstraete uit Roeselare slaagt er ook na twee eeuwen nog in om zich als een trendsetter te profileren. Met Onebim lanceert de onderneming nu een spin-off die alles in zich heeft om het BIM-model van de toekomst te worden. Intussen engageert Verstraete zich ook voor een TETRA-project, dat op termijn moet toelaten om de zorgfunctie nog beter in woningen te integreren.

De fundamenten van Verstraete liggen bij stamvader **Ignace Verstraete** in 1820. Anno 2021 steunt de familiale bouwgroep op vier pijlers: bouw, hout, immo en zorg. Die diversificatie was noodzakelijk om op lange termijn relevant te blijven.

CEO Francis Verstraete (53), telg van de vijfde generatie: “Het is tegenwoordig enorm uitdagend om aannemer te zijn. In deze projectmatige business wordt het belang van een correcte calculatie almaar belangrijker. Zeker bij openbare aanbestedingen is het de partij die met de laagste kostprijs zwaait die het project binnenhaalt. Om daar minder afhankelijk van te zijn, hebben we op een bepaald moment de strategische keuze gemaakt om zelf met projectontwikkeling te beginnen. Het succes daarvan wordt deels bepaald door een grondige planning- en budgetcontrole.”

Recent stond Verstraete onder meer in voor de realisaties van Residentie Pietershof (Ieper), De Brouwery (Rumbeke), De Sellerie (Pittem), De Vrijboom (Oudenburg) en Kerselaargoed (Roeselare). ‘t Goed (Roeselare) en Residentie Bosmolens (Izegem) staan in de steigers.

“In functie van de behoeften van je doelgroep creëer je gebouwen die het resultaat zijn van een verstandig concept, waarbij langdurige woonkwaliteit een absolute prioriteit is”, aldus Francis Verstraete. “Een van de speerpunten

daarbij is de **zorgsector**. In 1901 al bouwden we ons eerste rusthuis, het Sint-Antoniusgesticht in Loker. Door de jaren heen hebben we in die branche een brede knowhow opgebouwd, wat in 2010 resulteerde in een eerste, eigen project: het **Binnenhof** in **Roeselare**, waar we 70 assistentief flats hebben gebouwd, een investering van circa 10 miljoen euro. Zowel ontwerp, bouw, financiering, onderhoud als uitbating liggen in onze handen.”

Hulp op verzoek

Op basis van de zorgvuldig opgebouwde knowhow in de zorgsector, ontwikkelde Verstraete in 2020 HelloHelp in nauwe samenwerking met **Televic**, **Smartwatcher** en de zorgcentrale **Z-plus**.

Francis Verstraete: “Dit is een communicatiesysteem dat idealiter in elk nieuwbouwapartement wordt ingebouwd. Het faciliteert professionele hulp en werkt via een abonnementsformule, die pas wordt geactiveerd als de bewoner dat zelf wil. Hij kan het systeem vijf jaar gratis en vrij gebruiken gespreid over een periode van wel 25 jaar. Het oproepsysteem werkt met de videofoon. De prijs van deze toepassing, die hardware en software vereist, zit vervat in de aankoop van het appartement. Het biedt elke appartementsbewoner de kans om zo lang mogelijk in zijn vertrouwde woonst te blijven. HelloHelp zal in eerste instantie worden uitgerold in circa 300 flats, verspreid over tal van eigen projecten.

Via de formule van HelloHelp willen we vooral drempelloze zorginfrastructuur aanbieden.”

De constante drang naar innovatie en vernieuwende inzichten zorgt ervoor dat Verstraete samen met Hogeschool PXL (Hasselt) en WTCB (Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor het Bouwbedrijf) eerder dit jaar een aanvraag voor een TETRA-project (kortlopend project voor praktijkgericht onderzoek, red.) indiende.

“Ook de Vlaamse overheid is vragende partij om mensen zo lang mogelijk in hun vertrouwde omgeving te laten leven. Veel ouderen wonen evenwel in woningen die niet aangepast zijn aan hun huidige behoeften. Tegelijk weten veel bouwbedrijven onvoldoende welke technologieën er bestaan om woningen in functie daarvan te bouwen of aan te passen. Het is onze ambitie om dit kruispunt tussen bouw en zorg zo verstandig mogelijk in te richten. Daarom is het belangrijk dat er meer aandacht voor geïntegreerde oplossingen komt bij renovaties en woonaanpassingen. Idealiter krijgen aannemers deze informatie via een lerend netwerk dat een vlotte samenwerking tussen verschillende disciplines mogelijk maakt. Dat zou ook een positieve impact kunnen hebben op de efficiëntie van externe verpleegorganisaties en zou toelaten om woonzorgcentra te laten evolueren tot gespecialiseerde centra voor palliatieve zorg.”

Onebim

Efficiëntie is ook het grote voordeel van bouwen via **BIM**-modellen (**Bouw Informatie Management** laat de verschillende bouwpartners toe om digitaal samen te werken, red.). Omdat die methodiek nog voor verbetering vatbaar is, hield Verstraete recent **Onebim nv** als nieuwe vennootschap boven de doopvont samen met twee partners: **BM Engineering bv** uit Kortrijk en ingenieur **Lode Declerck** uit Roeselare.

Francis Verstraete: "In de bouw werken nog te veel partijen momenteel op hun eiland: iedereen doet zijn eigen studies, aannemers maken een offerte op los van de rest, enzovoort. Het spanningsveld tussen het creatieve aspect en relevante data leidt onder meer tot forse uitdagingen inzake het respecteren van het beschikbare budget. Daarom was het

hoog tijd om een oplossing te bedenken die gebouwwontwerp mogelijk maakt, rekening houdend met vijf dimensies. Doorgaans focust iedereen zich op lengte, breedte en hoogte, wij voegen daar prijs en termijn aan toe."

Het centrale BIM-model is nuttig bij de aansturing van projecten maar bepaalt ook het meest geschikte proces in functie van dat project én het facilitair beheer. "We hebben Onebim ontwikkeld in samenwerking met **BM Engineering** uit Kortrijk, dat zich specialiseert in technische en stabiliteitsstudies. Het combineert ons beider knowhow inzake bouwprojecten en het gebruik van digitale datacomponenten over het materiaal. Als architecten, projectontwikkelaars, openbare instanties en industrie hiermee aan de slag gaan, beschikken ze vanaf dag één over alle

kennis om een project slim en snel aan te pakken. De projectontwikkelingen vormden de ideale proeftuin om de systematiek van Onebim op punt te stellen. Het is een kostenefficiënte, op concrete data gebaseerde tool die bepaalde verantwoordelijkheden en taken binnen een bouwteam dusdanig bijpast en zo leidt tot meer focus en verdere professionalisering in de bouw", besluit Francis Verstraete.

Bij Verstraete werken momenteel een 100-tal mensen. Het klasse 8-bouwbedrijf was in 2020 goed voor een omzet van circa 35 miljoen euro.

Rijke geschiedenis

Ignace Verstraete metselde in 1820 letterlijk de eerste fundamenten van het huidige familiebedrijf. **Francis Verstaete:** "Aanvankelijk waren wij een

foto Kurt

Het managementteam van Verstraete met in het midden vooraan bedrijfsleider Francis Verstraete: "Met Onebim doorbreken we het eilandwerken binnen de bouwsector."

weversfamilie, maar gelukkig beseften mijn voorouders dat die markt aan de vooravond van de teloorgang stond. Daarop begon Ignace als metsergast bij zijn broer Petrus mee te werken aan de bouw van boerderijen. Hij verloor in 1845 drie van zijn kinderen door tyfus en ondervoeding, maar zag gelukkig hoe zijn zonen Leonard en Augustin vanaf hun vijftiende verjaardag wel in de zaak kwamen. Ze spitsten zich vanaf eind 19de eeuw toe op het bouwen van **kerken**: liefst twaalf op tien jaar tijd. Een bloeiende activiteit, die tijdelijk stilviel door de Eerste Wereldoorlog.”

Antwerpse kathedraal

Na de vier oorlogsjaren kreeg Verstraete regelmatig projecten toegeschoven om het land weer op te bouwen. “Dat gebeurde in eigen streek met onder meer kloosters en scholen, maar we stonden vanaf 1926 ook in voor de restauratie van de kathedraal van Antwerpen en de bouw van de kerk van Dinant. Op dat moment hadden de vier zonen van Leonard de zaak al overgenomen. Een van hen, Elie, splitste zich af en begon in Antwerpen met een eigen bedrijf, dat in 1960 fuseerde met dat van de aangetrouwde familie Vanhecke. We onderhouden nog steeds goede contacten met collega-aannemer Dirk Vanhecke.”

Na de Tweede Wereldoorlog kwam Frans Verstraete vroeger dan verwacht als vierde generatie in het bedrijf door het overlijden van zijn vader Michel (1947). Hij kreeg versterking van broers Luc en Johan. Samen legden ze het accent op algemene aannemingen. Vanaf de jaren 1990 namen Francis en neef Michiel Verstraete de fakkel over en lieten het bedrijf evolueren tot de moderne onderneming die Verstraete.team anno 2021, 200 jaar na de oprichting, geworden is. In 2018 nam Francis Verstraete de zaak over.

www.verstraete.team

Abonnement

Een abonnement is gratis.
Het tijdschrift West-Vlaanderen Werkt
verschijnt viermaal per jaar.
Registreren kan via:
www.kenniswest.be/westvlaanderenwerkt

Volg ons nu ook op LinkedIn:

Overzicht

Een overzicht van de eerder verschenen
edities van West-Vlaanderen Werkt vindt
u op: www.westvlaanderenwerkt.be

COLOFON

De artikelen in West-Vlaanderen Werkt zijn niet
noodzakelijk de weergave van standpunten van
de redactie of van het Provinciebestuur.
Bij naamvermelding verschijnt de bijdrage onder
de verantwoordelijkheid van de auteur.

Reproductie van of verwijzing naar een van deze
artikelen mag uitsluitend met correcte vermelding
van de auteur en bron en mits de redactie een kopie
krijgt.

Redactieraad: Lode Vanden Bussche (voorzitter -
Kenniscentrum West), Larissa Deblauwe (VIVES),
Brigitte De Proost (POM West-Vlaanderen), Ilse
Defruyt (POM West-Vlaanderen), Elke Christiaen (Howest),
Geert Roelens (consultant), Filip Santy (TUA West),
Jan Bart Van In (KC West),
Peter Verheecke (dienst Communicatie).

Coördinatie, hoofdredactie en advertentiewerving

Jan Bart Van In,
Kenniscentrum West
Koning Leopold III-laan 31
8200 Brugge (Sint-Andries)
T. 050 40 71 29
E-mail: janbart.vanin@west-vlaanderen.be
www.kenniswest.be/westvlaanderenwerkt

Medewerkers

Journalisten: Bart Vancauwenberghe, Eric Van
Hove, Christina Van Geel, Dirk Van Thuyne,
Roel Jacobus en Els Jonckheere
Fotografen: Jan Ballieu, Luc Demiddele, Kurt
Desplenter
Lectoren: Conny Van Gheluwe (Sproke),
Jan Leplae

Verantwoordelijke uitgever

Geert Anthierens, Provinciegriffier
Provinciehuis Boeverbos
Koning Leopold III-laan 41
8200 Sint-Andries (Brugge)

Vormgeving:

Aynsley Bral, Anna Florea,

Leander Depypere

Druk: dienst Communicatie

Provincie West-Vlaanderen

Andere fotobronnen van deze editie

BARCO, Bekaert, CNH Industrial Belgium,
CoMoveIT, Luk Dombrecht, Inagro, Lybover,
PhotoSTYN, PMV, POM, Renson, Stadsbestuur
Waregem, TREMEC, Marc Wallican

Infographics:

Johan Bisschop

Partners West-Vlaanderen Werkt 2021

ISSN 1374-6235

We zijn lid van We Media.

Persoonsgegevens worden verwerkt volgens de bepalingen van de Algemene Verordening
Gegevensbescherming (AVG) van 24 mei 2016. Meer info: zie www.west-vlaanderen.be/privacy.

West-Vlaanderen Werkt wordt u gratis toegestuurd. Indien uw gegevens onjuist zijn
of indien u het tijdschrift niet meer wenst te ontvangen, dan kunt u zich altijd uitschrijven via
www.kenniswest.be/westvlaanderenwerkt.

Uw persoonlijke gegevens worden niet aan derden overgemaakt.

West-Vlaanderen Werkt

De polsslag van de West-Vlaamse economie

West-Vlaanderen Werkt focust op de sociaal-economische dynamiek in de provincie. Elke editie bevat zowel vaste rubrieken als een themakatern met unieke analyses en journalistiek onderzoek. We bestrijken een breed palet aan onderwerpen en schenken bijzondere aandacht aan interessante nieuwe ontwikkelingen (bv. innovaties en investeringen) bij ondernemingen en overheid.

Het provinciebestuur geeft dit kwartaalblad uit in samenwerking met provinciale diensten, agentschappen en externe partijen.

Het tijdschrift wordt fysiek verspreid en is voor iedereen ook digitaal beschikbaar via www.westvlaanderenwerkt.be.

Wens je West-Vlaanderen Werkt gratis in jouw brievenbus of volg je ons liever digitaal?

Registreer je in beide gevallen via

www.kenniswest.be/westvlaanderenwerkt.